

Міністерство освіти і науки України
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Факультет соціології
Кафедра соціальних структур та соціальних відносин

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

«ЛІТЕРАТУРНІ УПОДОБАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ»

Спеціальність: 054 Соціологія
Освітня програма: «Соціологія»
Освітній ступінь: бакалавр
Кваліфікація: бакалавр з соціології

Авторка:

Нагорна Марія Олександрівна,
студентка 4 курсу
maria.nahornaa@gmail.com

Науковий керівник:

Мельніков Андрій Сергійович,
доктор соціологічних наук, доцент
a_melnikov@knu.ua

Бакалаврська робота допущена до захисту
рішенням кафедри соціальних структур і соціальних відносин
Протокол №11 від «09» червня 2023 р.
Зав. кафедри _____ підпис

Київ 2023

Регістрація

_____
номер

_____
дата   підпис лаборанта кафедри

Рекомендовано

до захисту

_____
підпис наукового керівника

_____
ініціали,   прізвище наукового керівника

Результат захисту

Голова ЕК

Члени ЕК

_____
підпис

_____
ініціали,   прізвище

_____
підпис

_____
ініціали,   прізвище

_____
підпис

_____
ініціали,   прізвище

_____
підпис

_____
ініціали,   прізвище

Секретар ЕК

_____
підпис

_____
ініціали,   прізвище

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ СОЦІОЛОГІЇ ЛІТЕРАТУРИ	8
1.1. Виховання й література як основи формування ідентичності.....	8
1.2. Література як ознака класової належності.....	9
1.3. “Omnivourus” і “Univourus” як особливості споживчої поведінки читача	12
РОЗДІЛ 2. ЛІТЕРАТУРНІ УПОДОБАННЯ СТУДЕНСТВА	16
2.1. Аналіз літературних звичок українського студентства	16
2.2. Літературні персонажі як рольові моделі молоді	23
ВИСНОВКИ.....	28
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	29
ДОДАТКИ	33

ВСТУП

Молодь є соціально-демографічною групою, що виокремлюється на засадах вікових характеристик та відповідних соціально-психологічних якостей. Молодь дуже широка категорія, що може включати в себе багато менших груп, які можуть як перетинатися, так і різнитися між собою. Так, до молоді відносяться як і учні старших класів, які знаходяться на утриманні батьків, так і цілком емансиповані індивіди, які вже можуть мати власних дітей. Подібна неоднорідність дає підстави, для отримання більш точних даних, не досліджувати молодь як єдино-цілісне утворення, а виокремлювати менші кількісно й більш подібні за ознаками групи. Однією з помітних підгруп молоді, на якій і буде зацентровано увагу у цій роботі, є студентство.

Студентська молодь — активний учасник трансформаційних процесів будь-якого громадянського суспільства. Вона стежить за новинами, має достатній рівень освіченості, щоб використовувати критичне мислення при ознайомленні з інформацією поданою в медіа й легко мобілізується, гуртуючись заради спільної мети. Досвід українських революцій, в яких вагоме, якщо не ключове, місце займало саме студентство, підтверджує значущість даної соціальної групи для визначення вектору державницьких процесів у різних сферах. Саме тому важливим аспектом вивчення української соціології має бути прошарок студентства як проактивної частини соціуму.

Щоб розібратися у походженні характерних особливостей студентів як соціальної групи, необхідно дослідити фактори, які спонукали їх отримати вищу освіту та впливають на їх особистість під час навчання в університеті. Один з таких факторів, на якому і буде сфокусована увага у цій роботі, виступає література.

При обговоренні причин, які можуть впливати на вибір абітурієнтами спеціальності та в подальшому визначають поведінку студента, необхідно згадати ідеї філософів-детерміністів, які розглядають життєвий досвід людини, включаючи практики споживання витворів мистецтва, обширність людських характерів й внутрішніх мотивацій сприйнятих при ознайомленні з текстами, як

відбиток на подальшому трактуванні реальності. Таким чином, студент може забути, що колись знайомився з тією чи іншою книгою, але вплив, на поведінку в схожій до описаної ситуації, неминуче буде здійснюватися. При умові ж перечитування книги з певною регулярністю чи ознайомлені з нонфікшн/академічною літературою, присвяченою поясненням функціонування суспільства, поведінки людей й інших соціальних тем, індивід може пристати на позиції більш кваліфікованого (авторитетного в очах студента) автора й почати узгоджувати свою поведінку згідно описаних принципів. При цьому студент може відчувати, що хоче вчиняти саме певним чином і приймати це за прояв свободи волі, хоча, на думку детерміністів, у означених обставинах умовах, людина з її конкретним бекграундом має лише один варіант поведінки. Німецький філософ А. Шопенгауер щодо цього писав: «Ви можете робити, що хочете, але в будь-який момент свого життя ви можете бажати лише однієї певної речі і абсолютно нічого, крім цієї однієї речі» [Schopenhauer, 1999: p. 21]. Виходячи з даного твердження можна припустити, що власний і перейнятий у літературних героїв життєвий досвід, може впливати на рішення абітурієнтів вступити на певну спеціальність і діяти у різних ситуаціях відповідним чином. Певне перекликання з описаними ідеями детермінізму вбачається у роботах польського соціолога П. Штомпки. Обґрунтовуючи своє бачення стану сучасної соціології, він звертає увагу на зайнятих у сфері соціології науковців, і певно, що студентів, бо вони також залучаються до досліджень й мають змогу самостійно обирати їх направленість, що й підтверджують дипломні роботи: «Ціннісні міркування та ідеологічні упередження є неминучими і, навіть, припустимими в соціології на евристичній стадії формулювання проблеми або обрання теми дослідження...» [Штомпка, 2012: с. 9]. Тобто, сформовані в свідомості індивіда світоглядні засади, визначають в яку тему людина захоче зануритися більш глибоко, можливо, навіть, присвятивши їй усю свою майбутню діяльність у межах професії.

Крім розуміння мотивацій дій зазначеного прошарку населення, дослідження літературних вподобань є важливими тому, що дають можливість

зрозуміти загальний рівень освіченості громадян, які активно впливають на політичні реалії держави. Також, висновки про предмет дослідження можуть стати основою для аналізу та прогнозів практик культурного споживання та поведінки на книжковому ринку в найближчі кілька років. Виходячи з чого можна буде визначити, які жанри/письменники є затребуваними та, відповідно, формують світогляд української молоді.

Літературні вподобання часто розглядаються соціологами як складова культурних практик і не виокремлюються як тема окремого дослідження, а вивчаються в комплексі з іншими аспектами взаємодії з культурою. Такий широкий погляд на предмет вивчення спостерігається в соціологів зі світовими іменами, серед яких П. Бурдьє, М. Севідж, Р. Петерсон. Українськими соціологами, які використовують такий самий підхід, як і західні колеги є О. Голіков, К. Білозеров та Л. Скокова. Теоретичний та емпіричний доробок зазначених науковців дає змогу вивчати окремі види культурних практик, що й було зроблено в межах цієї роботи.

Об'єкт дослідження: література як соціокультурний феномен.

Предмет дослідження: літературні вподобання української молоді (на прикладі студентства).

Метою дослідження є визначення літературних вподобань української студентської молоді, їх загальної зацікавленості даним видом дозвілля.

Завдання дослідження:

- опрацювати концептуальні засади сучасної соціології літератури;
- надати загальну характеристику літературних вподобань української студентської молоді;
- з'ясувати, які жанри/книги є популярними серед української студентської молоді;
- дізнатися, які літературні персонажі виступають рольовими моделями для респондентів.

Методи дослідження. У роботі використовувалися як теоретичні (аналіз і синтез, типологізація тощо), так і емпіричні методи дослідження (онлайн-опитування).

Структура роботи. Текст складається зі вступу, двох розділів (5 підрозділів), висновків, переліку використаних джерел (16 найменувань) та додатків.

РОЗДІЛ 1. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ СОЦІОЛОГІЇ ЛІТЕРАТУРИ

1.1. Виховання й література як основи формування ідентичності

Ідею про фундаментальність впливу виховання на подальший вектор руху індивіда, розглянуті в роботі американської соціологині Аннет Ларо «Нерівне дитинство: клас, раса та сімейне життя» [Lareau, 2003]. Книга написана на основі дослідження 88 американських сімей з різним соціально-економічним становищем, расовою приналежністю й відповідно підходами до виховання. Завдяки вибору лонгітюдного методу, а точніше панелі, вдалося побачити не миттєві наслідки одного з підходів до виховання, а тривалу перспективу з дитинства до дорослого життя. У результаті усіх етапів багаторічного спостереження за вибраними респондентами було встановлено, що діти робочого класу у дорослому віці займають те ж положення синіх або сірих комерційців, що й їхні батьки. Діти, що від народження належали до середнього класу, відповідно, з віком переймають статусне положення своєї первинної групи в якій і проходили процес базової соціалізації. Тобто, це дослідження дає емпіричне підтвердження ідеї П. Бурдьє про аутопоезис габітусу у розрізі поколінь. Обґрунтовуючи причини цього явища, А. Ларо бачить кореляцію не лише між моделлю виховання й майбутніми перспективами, амбіціями дітей, але й між сприйняттям періоду дитинства батьками й якостями, навичками, які формуються у неповнолітніх. Так, представники робочого класу сприймають дитинство як безтурботний період, яким дитина має насолоджуватися. Тому діти представників цього класу мають змогу проводити дитинство у іграх з однолітками та за переглядом телешоу, кінопродукції... У той самий час, діти з більш заможних сімей ходять до репетиторів, відвідують декілька гуртків різного напрямлення, грають у розвиваючі ігри... Причина цього криється у тому, що їхні батьки бачать дитинство як період підготовки до дорослого життя, яке несе в собі виклики. Важливий, у контексті цієї роботи, аспект виховання, який відрізняється у спостережуваних групах — ставлення до літератури. Представники середнього класу плекають у своїх нащадках любов до книг й

подають читання як якісну дозвілєву практику. Вони водять їх на різні підготовчі курси починаючи з раннього дитинства і програма цих занять у більшості своїй передбачає ознайомлення з спрощеною версією фахової літератури, яка має підготувати майбутніх абітурієнтів до вступу в коледжі й університети. У подальшому це може спричинити появу звички ознайомлюватися з статтями у фахових журналах щодо нових напрацювань у їх професійній сфері. Тобто, навичку постійного читання можна розглядати як схильність постійно навчатися й розвиватися, що є вельми важливим у наш час постійних змін. Через цей аспект, вихідці з середнього класу більш конкурентоспроможні у своїх сферах ніж вихідці з робочого класу, яким читання часто не прищеплюється в сім'ї, а перекладається на зрощення інститутом освіти або демонструється лише як одна з багатьох рівноправних форм дозвілєвих практик.

Помітним фактом у роботі А. Ларо було також, те, що вихідцям з робочого класу, у своїй більшості, не вдавалося вступати до університету чи коледжу, ті ж, хто зміг це зробити не довчалися до кінця. Таким чином, вищу освіту у США отримували ті, кого готували до опрацювання великої кількості текстових матеріалів, тобто до навчання в ЗВО з дитинства. Треба відмітити, що в університетах Америки кількість матеріалів, яка дається на самостійне опрацювання помітно більша ніж в українських, тому швидке читання і засвоєння великої кількості інформації критично важливе для збереження місця на факультеті, яке на противагу нашим закладам вищої освіти, легко втратити.

1.2. Література як ознака класової належності

Розвиваючи концепцію габітусу, як основного поняття своїх праць, П'єр Бурдьє доходить висновку, що саме ця структуруюча структура (structuring structure) відповідає за визначення місця особи в соціальній ієрархії та за володіння нею символічним капіталом, який виступає маркером належності до тієї чи іншої соціальної групи [Рахманов, Бульбенюк, Манелюк, 2017: с. 272]. Процес формування габітусу відбувається з ранішніх років і, почасти, є

елементом самовідтворення соціальної структури, оскільки, ті навички, світоглядні засади й професійні амбіції, які зрощують батьки у своїх дітях, виникають із габітусів самих батьків. Елементами закріплення рольової й статусної ідентичностей, у таких умовах, виступають архетипічні образи представлені в різних культурних продуктах, які відбираються старшими членами сім'ї відповідно до своїх смакових уподобань, які на думку П. Бурдьє різняться в залежності від суспільного положення й габітусу притаманного представникам цього класу [Bourdieu, 1996: р. 167-172]. Таким чином, література, як і будь яка інша культурна практика, не лише виконують виховну й соціалізаційну функції, але й стигматизуючу. Підтвердженням цієї тези можна вважати опитування проведеному у 60-ті П. Бурдьє й висновки, які він зробив проаналізувавши отримані дані. Вони говорили про наявність кореляції між смаковими вподобаннями (які не можуть бути вродженими, а лише сформованими) й статусом сім'ї з якої людина походить; смаковими вподобаннями й рівнем освіти, який було надано [Bourdieu, 1996: р. 13]. У підсумку, французький соціолог запропонував розрізнення культурних практик, яке й досі широко використовується. Воно полягає у наявності двох ідеальних типів — “вищої” культури або, по іншому, інтелектуальної культури й, у протиположності їй, популярної культури, тобто тої, яку зараз у публічному дискурсі називають масовою. Перша несе в собі ті практики проведення часу, які раніше були доступні лише вищому прошарку населення й закріпилися як елітарні. Свою недоступність на сьогодні вони зберігають, часто, по шляхам сенсів та відсилок, які можливо зчитати лише за наявності великого культурного капіталу. Таким чином, для людей з середнім рівнем освіти вони можуть бути незрозумілими й відповідно не цікавими. Прикладом можуть слугувати популярні в соціологічних колах книги У. Бека, Ж. Бодрієра чи того ж П. Бурдьє, які легкі для сприйняття спеціалістів зайнятих в суспільствознавчій сфері, але не читаються масово тими, хто поза контекстом. Популярна культура, яка виступає опозиційною до інтелектуальної, навпаки претендує на універсальність і зрозумілість усіма верствами населення. Теми, які в ній підіймаються, у

більшості випадків, проговорюються прямо, декілька сенсових шарів не передбачається щоб не ускладнювати твір, місця на подумати самому читачу не залишається тому що творець чітко вказує, що добре, а що погано. Літературними прикладами “низької полиці” є так звані “бульварні романи”. Вони читаються один раз, відносно швидко через невеликий розмір і просто побудову речень, легко забувають по причині відсутності унікальних сюжетних поворотів. В Україні символом цього жанру можна вважати Люко Дашвар. У подальших роботах П. Бурдьє доповнює свою класифікацію проміжним елементом — “культурою середнього рівня” . До цього типу у першу чергу слід відносити фотографію, якою займається багато представників середнього класу і яка може бути дуже відмінною у рівні професійності й засобах фіксування [Bourdieu, 1998: р. 46-49]. Щодо літератури середнього рівня до неї можна відносити ті твори, які за складністю й кількістю відсилок мають право відноситися до категорії “вищих”, але з певних причин стали масовими. До таких, наприклад, можна зарахувати серію книг Дж. Мартіна “Пісня льоду і полум'я”, яка написана в стилі хронік й натхнення історією Англії, що вказує на належність до інтелектуальної літератури, але завдяки екранізації й відповідності вічному запиту мас на видовища, стала мейнстрімовою.

Загалом, підхід П. Бурдьє до розуміння класових особливостей споживання творів мистецтва, на сьогодні, широко використовується, доповнюється, переосмислюється багатьма соціологами різних країн. Так, серед послідовників новаторів, які не лише використовують доробок П. Бурдьє, але й доповнюють концепцію своїм баченням можна виділити Майка Севіджа. Він, надихнувшись роботами французького колеги, створив власні чинники вимірювання особливостей споживання культури. Його підхід базується на трьох парах крайніх точок поведінки по відношенню до культури: участь/неучасть у культурній діяльності, знання/незнання про існування певних культурних практик, глобальні/національні/локально орієнтовані смаки [Див.: Prieur, 2011: р. 566- 580]. Прихильність до ідеї кореляції між статусом, який займає індивід у суспільстві й культурними продуктами, які він споживає, можна віднайти і в

вітчизняних соціологів, наприклад, О. С. Голіков писав: «При цьому у соціології негласним консенсусом приходить думка, що прагнення до різнорівневих дозвілєвих практик великою мірою залежить від власного культурного рівня людини, який, у свою чергу, є результатом відповідних цьому культурному рівню освіти та виховання» [Голіков, 2011: с. 43]. Інший український соціолог, К. О. Білозеров, який у своїх наукових роботах піднімає проблему відсутності зацікавленості темою культури вітчизняними спеціалістами в сфері суспільствознавства, підмічає необхідність не лише використовувати доробок П. Бурдьє, але й комбінувати запропоновані їм підходи з ідеями американського соціолога О. Лізардо, який теж, як зазначає К. Білозеров, був “бурдіанцем”. Так, Лізардо не ігнорує, на відміну від багатьох інших колег, позицію попередника щодо відсутності свідомого в розумінні прекрасного. Він “кристалізує” ідею про формування смаку оточенням і відмічає помірності впливу самого індивіда в цьому процесі створення внутрішніх зразків - гарно/бридко, якими в подальшому він буде послуговуватися будучи повноцінним (мається на увазі, діє і право здатним з позиції закону) членом соціальної спільноти [Білозеров, 2020: с. 41]. Таким чином, можна досить впевнено припускати, що американець О. Лізардо й вітчизняний спеціаліст в сфері соціології культури К. Білозеров, погодилися б з думкою, що літературні смаки, як і будь-які інші смаки, закладаються в ранньому віці, коли й відбувається процес соціалізації.

1.3. “Omnivourus” і “Univourus” як особливості споживчої поведінки читача

Американський науковець Р. Петерсон, який спеціалізувався на соціології культури й особливостях споживання різних видів мистецтва, запропонував розрізнення двох типів сприйняття творів. Перший тип, було названо “omnivourus”, тобто всеїдність. Ця назва була легкою для запам'ятовування й досить емкою щоб передати закладений в неї сенс, який полягав у можливості різновекторності культурних орієнтацій однієї людини в межах однієї мистецької ніші. Тобто, Р. Петерсон заговорив про нові віяння в культурі

споживання, які йшли в розріз з дійсністю, яку описував П. Бурдьє. Згідно спостережень американського дослідника, у представників спочатку вищого, а потім середнього й нижчого класів, почали з'являтися симпатії до тих напрямів в мистецтві, які раніше були не характерні для акторів з їхньою статусною належністю. Так, заможні люди почали слухати поп-музику, яка орієнтована на людей з нижчим рівнем художніх запитів або читати еротичні романи Е. Л. Джеймс, які літературні критики не сприймають всерйоз. Необхідно взяти до уваги, що вперше, про тенденцію до пошуку привабливого в культурному продукті, який з самого початку зорієнтований на групи до яких не ти належить споживач, заговорили ще в 1960-ті. Саме тоді було опубліковано результати дослідження Гарольда Віленескі, які демонстрували прагнення американської еліти знайти щось цікаве для себе у “популярній” культурі. Низка наступних досліджень, які були спровоковані результатами Г. Віленескі, й мали на меті підтвердити чи спростувати їх, вказали на коректність зроблених висновків [Малиш, 2017: с. 94-95].

Після виявлення нового явища в практиках культурного споживання, почало підніматися питання про причини його виникнення. У ХХІ ст., всеїдність можна простежити у представників різних соціальних груп по всьому світу, а подібні поведінкові зміни з глобальним поширенням вкрай рідко, а ймовірно й ніколи, не відбуваються через зміну однієї перемінної. Тобто, причина змін крилася в ряді факторів, які в комбінації стали причиною розширення кількості видів мистецтва, які споживалися представниками усіх прошарків населення. То чому люди з різним габітусом можуть зацікавитися одним і тим самим? По-перше, виникнення системи загальнообов'язкової освіти відіграло значну роль у цьому явищі. Шкільна програма намагається не лише дати базові навички учням, але й познайомити їх з головними культурними надбаннями світу, що дає можливість вихідцям з нижчого класу розуміти відсилки в більш складних творах й, у певній мірі, ставати на один щабель з представниками вищого класу. У подальшому, зменшити відстань у культурному капіталі можна за рахунок наявності в багатьох країнах державного замовлення у закладах вищої освіти чи

спеціальних стипендій та пільг. Другим вагомим фактором, було створення баз даних до яких мають вільний доступ усі бажаючі. Прото-базами доцільно вважати бібліотеки. Скориставшись цією установою, не заможні люди могли розширювати свій світогляд і підвищувати компетенції, що також, зменшувало розрив між позиціями соціальної структури. Зрозумілим є що відстань між елітою і умовними робітниками все ще була величезною, але саме накопичені в фізичних бібліотеках об'єми інформації, з появою інтернету піддалися відцифруванню і завдяки цьому, сьогодні ми маємо під рукою (у гаджетах, які завжди поруч) усі знання світу. Наявність можливості прочитати аналітичну статтю про контекст, усі відсилки, символічні значення щодо, наприклад, книги, робить “високу культуру” масовою, зрозумілою загалу. Ще більше цей процес спрощується за рахунок різноманітних спеціалізованих каналів на Youtube й інших платформах. Вони дають можливість не читати дослідження того чи іншого твору мистецтва, а з гарною анімацією й звуковим супроводом прослухати коротку вижимку ідей, яку зробив автор каналу. Третій важливий елемент, який спричинив появу “omnivorous” - макдональдизація, яка не оминула й сферу мистецтва [Болотова, 2017: с. 94-95]. Необхідно поглянути на явище формування глобальної культури через призму письменників сьогодення, які пишуть в умовах сучасності, яку згаданий вище О. Лізардо визначив як капіталістичний реалізм [Білозеров, 2020: с. 37-40]. Кожен автор хоче бути визнаним професійним колом до якого належить і фінансово успішним. З цього й виникає протиріччя. Маркерами визнання письменника як того, хто гідний називатися самим словом письменник, а не просто як людина, яка щось пише, слугують відгуки критиків, премії, позитивні згадки у професійних журналах. Інакше, для світу визнаних письменників ти невидимий, а, отже, не їхній. Бажання отримати зазначені статусні регалії змушує орієнтуватися на більш складну літературу, елітарну. Водночас, письменники бажають бути, як мінімум, фінансово незалежними, а при вдалому розвитку подій, заможними. Великі кошти можна отримувати при великих продажах, а для цього необхідно орієнтуватися не на вищий клас, який є кількісно найменшим, а на середній і

нижчій. Таким чином, перед авторами стоїть вибір, але багато, хто вирішує узяти усе і відразу. У результаті з'являються книги, які написані по визначним для жанру канонам, піднімають хвилюючі соціальні проблеми, містять відсилки на визнану класику, але можуть зачіпати мейнстрімні теми або мати гачки для читачів. До цієї категорії відноситься серія книг Марісси Маєр “Хроніки Місяця”. Вона включає чотири книги, які розповідають про добре знайомих нам з дитинства героїнь: Попелюшку, Червону Шапочку, Рапунцель, Білосніжку. Сюжетні тропи використані в книжках подібні до оригінальних, але події відбуваються у майбутньому. Самі персонажки відповідають запитам сучасної читачки. Вони діють, а не залежать від обставин; наділені рішучішим ніж в оригінальних казках характером; мають хобі й роботу, яка довго була закріплена виключно за чоловіками. Так, наприклад, Попелюшка працює механіком. М. Маєр граючи по правилах сучасної молодіжної і класичної казкової літератури, своєю серією відповідає запитам сучасних споживачок та привертає увагу до своїх книг наголошенням на їх феміністичності через протиставлення з старими версіями.

Протилежним до всеїдності способом споживання культури Р. Петерсон вважав “univours” - односпрямованість. Вона існувала тисячоліттями і була певною ознакою існування чіткої ієрархованої соціальної структури з майже нульовою ймовірністю статусного зростання. Зараз вона теж існує й часто слугує фактором, який допомагає розуміти ким ти є і яке твоє місце у цьому світі. Часто вихований у нас первинною соціальною групою габітус і те відчуття смаку, яке допомагає зрозуміти, що нам близьке грає позитивну роль у формуванні чіткої ідентичності, що є особливо цінним у наш плинний час. У цьому перевага односпрямованості, яка рідше допускає у своїх носіїв кризу ідентичності. Всеїдні ж маючи змогу краще пізнавати навколишній світ, більш схильні дезорієнтуватися у соціальному просторі [Малиш, 2017: с. 94-95]. Цікаві щодо цього є роздуми українського науковця С. Півня, який впевнений, що книги можуть слугувати способом відшукати своє «я», якщо воно втрачається [Півень, 2017: с. 60].

РОЗДІЛ 2. ЛІТЕРАТУРНІ УПОДОБАННЯ СТУДЕНСТВА

2.1. Аналіз літературних звичок українського студентства

Для дослідження літературних уподобань студентства як складової частини української молоді з 13.05 по 25.05.2023 року було проведено онлайн опитування, яке містило 32 запитання з яких 8 були відкритими. Рекрутинг респондентів відбувався шляхом розповсюдження анкет в чатах студентських груп в мережі Telegram. Загалом було заповнено 112 анкет (Додаток 1). На закриті питання відповідь надали усі інформанти. Відкриті питання містять пропуски й відповіді «Не знаю».

Соціально-демографічні показники і розподіл відповідей щодо них можна побачити в Додатку 2. Перелік галузей знань і спеціальностей не робився окремо. Його було взято з Постанови Кабінету міністрів України від 29.04.2015 №266. З запропонованих 27 галузей було представлено 17. Саме вони перераховані в зазначеному додатку з вказівкою відсотка респондентів з даної галузі представлених в дослідженні.

Отримані результати показують низький рівень читацької активності серед студентської молоді. Більше 60% студентів, в незалежності від статі, форми оплати за навчання, й інших соціально-демографічних показників читають не більше 10 книг на рік, і лише 13,5% мають за норму прочитувати 20+ книг на рік (Додаток 3). Ці факти дають можливість констатувати, що читання помітно програє іншим формам дозвілля. До того ж, ознайомлення з великою кількістю книг не є на сьогодні елементом престижності для молоді. Ці дані показують необхідність популяризації читання серед студентства за допомогою різних зрозумілих молоді засобів. Багато українських письменників це розуміють, тому нещодавно такі, досить відомі серед читацької аудиторії, автори як Макс Кідрук та Сергій Жадан створили Тікток акаунти. Це вказує на відчуття людьми, які знаходяться в книжковій сфері, потреби в омолодженні лав читачів.

Тим не менш, відсотковий розподіл самоідентифікації з категорією “кнголюб/книголюбка” не є суттєвим. Більшість студентською молоді певною

мірою вважають себе книголюбамі (впевнено “так” відповіли 28,6%, скоріше так 29,5%). В той час як категорично не вважають себе книголюбамі лише 9% (Додаток 4). Отже, не можна відкидати й можливість браку часу або ресурсів та інших перешкод до читання в студентів, в яких наснага до читання може бути наявною.

У 46,6% респондентів слово «читання» асоціюється з відпочинком. Отримані дані корелюють із результатами всеукраїнського соціологічного дослідження проведеного в 2020 році. У ньому досліджувалося не студентство, а категорія дорослі. Тим не менш, до групи дорослі відносяться й студенти доцільним є порівняти результати. Так, 52% опитаних пов’язували читання з відпочинком [Волосевич, Шуренкова, 2020: с. 15]. Що дає змогу стверджувати, що для великої частки населення України читання, у першу чергу, — це дозвілєва практика.

Другою за поширеністю асоціацією з «читанням» у студентів виступає навчання. Цей варіант обрало 35,7%. Також велика кількість респондентів обрала відповідь “тема для обговорення” — 12,5%, тобто культура читання поширюється не тільки в приватній сфері рекреації, а й виходить за її межі в спілкуванні.

Половина респондентів зазначили, що любов до читання їм прививали батьки, 19,8% — бабусі та дідусі. Тобто в українських родинах є культура читання, про що також говорить показник любові сім’ї до читання. Більше половини респондентів відповіли, що їх родина любить або скоріше любить читати — 34,8% та 29,5% відповідно. Лише 3,6% зазначили, що їх родина не любить читати (Додаток 5).

Щодо жанрів яким надають перевагу українські студенти, то на першому місці з великим відривом — художня література, яку виділили як один з улюблених видів літератури 67,9%. Головна причина популярності книг цього типу полягає в широкому наборі тем, проблем, способів оповідати, багатоваріантності прийомів, якими користуються автори жанру. Тобто, при бажанні кожен може знайти в них щось своє.

На другому місці за популярністю жанрів серед студентства йде психологія та взаємини (41%). Сьогодні молоді люди цікавляться та піклуються про своє психологічне здоров'я більше, ніж це робили представники попередніх поколінь. Так, наприклад більшість молодих людей звільняються з роботи саме через проблеми з ментальним здоров'ям [Stieg, 2019]. Книжки з психології слугують базою для самопідтримки свого здоров'я, та є дешевшою версією постійних сеансів з психологом. На третьому за популярністю місцем серед жанрів студенти обрали саморозвиток та мотивацію (36,6%) (Додаток 6). Ця категорія частково пересікається з попередньою — психологія та взаємини, що свідчить про стійке бажання молоді розвиватися не тільки в стінах університету, а й поза його межами, концентруючись також і на емоційному інтелекті. Популярність цих жанрових категорій також може бути наслідком війни. Психологічний стрес та напруга до якої призвело повномасштабне вторгнення росії в Україну 24 лютого 2022 року. Студенти, які навчалися до цього дистанційно (що також вплинуло на психічне здоров'я молоді), вимушені були продовжити навчання з різних точок України та світу. Дані причини спонукають до популяризації жанрів психології, мотивації та взаємин, через високий рівень тривоги, депресії, пост-травматичних та інших розладів у населення.

Половина респондентів має кілька улюблених жанрів та зазвичай читає книжки, які написані саме в них. При цьому майже 30% любить різноманіття в книжках (Додаток 7). Такий досить високий відсоток можна пояснити за допомогою теорії “omnivorous” (згаданою в теоретичній частині), коли люди не орієнтуються на конкретний жанр, а цікавляться та споживають різноманітні твори, що відбувається внаслідок соціо-культурних процесів зближення.

Більшість респондентів надає перевагу літературі XXI століття (52,7%). Прихильність до творів XIX століття та першої половини XX століття майже однакова, а літературою другої половини XX століття захоплюється 22,3% (Додаток 8). Це можна пояснити кращим відображенням актуальної реальності у книгах XXI століття, легкістю асоціювання себе з героями твору та зрозумілістю проблем, які перед ними постають.

З наявних в опитувальнику 49 українських видавництв помітний пріоритет у відповідях респондентів мали з видавництва — А-ба-ба-га-ла-ма-га (57,1%), Видавництво Старого Лева (37%) та Клуб Сімейного Дозвілля (25%). Дев'ять з видавництв не були обрані жодного разу (Додаток 9). Усі найпопулярніших видавництва представлені на українському ринку вже більше двадцяти років. Відповідно, вони мають позитивну репутацію напрацьовану роками та кредит довіри, що до якості фізичних характеристик видаваних книг, їх перекладу та літературної редактури. До того ж, їм належать права на дистрибуцію в Україні найіменитіших світових авторів, що дає їм певну монополію на цікаві для студентської молоді серії книг і пояснює не популярність малих видавництв, які не можуть собі дозволити купити право продажу великої кількості творів-бестселерів.

Однакова кількість студентів читає паперові книжки та на електронних пристроях, в той час як аудіокниги слухають 10,7%. Отримані дані можуть свідчити про наявність конкуренції між електронними та паперовими книжками.

Купівля книжок більшою мірою відбувається в онлайн магазинах та книгарнях, що становить 33,9% та 33% відповідно. Такі показники свідчать про те, що все більше людей обирають покупки книжок через інтернет, адже це дає можливість зробити купівлю будучи в будь якому місці. 6,3% відсотка студентів обирають купування книжок на ярмарках.

Варто зазначити, що великий відсоток респондентів, а саме 24,1%, не купують книжки взагалі. Такий показник може свідчити про рівень піратства, тобто безкоштовних джерел з матеріалами. Також майже один відсоток опитаних шукає доступні книги онлайн та такий самий показник завантаження книжок з мережі. Лише 0,9% мають підписку на онлайн платформи, тобто споживають контент в інтернеті, сплачуючи кошти за літературу. Великий відсоток студентів користується безкоштовними можливостями ознайомлення з літературою — 76,8% читають безкоштовні версії книг, 32,1% позичають матеріали у знайомих та 25% відвідують бібліотеки (Додаток 10). На жаль, в українських вищих навчальних закладах поки не має налагодженої співпраці з міжнародними

онлайн бібліотеками, які б дозволяли отримувати безкоштовний та легальний доступу до читацьких матеріалів в інтернеті. Це є проблемою, адже студенти зазвичай не мають особистого доходу, або він є незначним, тож дозволити собі купівлю матеріалів може не кожен. Це також стосується і книжок які потрібні для навчання та написання робіт - оскільки університет не забезпечує альтернативного доступу, у таких обставинах, піратство залишається єдиним виходом для студентів.

На питанні про річну суму витрат на книжку, найбільший відсоток займає відповідь — не витрачаю гроші (22,3%), що знову може свідчити про піратство матеріалів. Наступна за обсягом відповідь — витрата грошей на суму до 1000 гривень на рік (18,8%).

При виборі книг більшість респондентів не звертають увагу на наявність нагород книги (76,8%). Також 18,8% не вважають, що статус бестселера означає, що книга є хорошою, однак 50% відсотків схиляються, що даний статус гарантує якість та відповіли “скоріше так” (Додаток 11).

Кореляційний аналіз змінних чи вважає себе респондент книголюбом та матеріальним становищем родини в дитинстві не надав потрібних результатів аби залежність була валідною (Додаток 12). Вимірювання кореляції першої змінної від матеріального становища респондента зараз також не показала залежності (Додаток 13). Тож матеріальне становище родини не впливає на розвиток любові до книжок. На перший погляд, такі дані розвінчують теоретичні наробки Бурдьє та Ларо про відповідність класової належності до культурних практик. Згідно з класиками соціології має бути наявною пряма залежність між матеріальним становищем родини та літературним включенням студентки\студента - через виховання. Однак у сучасному світі, через нові форми дозвілля та шляхи доступу до інформації, дані теорії потребують перегляду. Оскільки основою для літературної освіченості дитини за класичними теоріями є залежність від матеріального стану батьків, в даних теоріях, матеріальний стан зазвичай набувається шляхом здобуття інтелектуального та соціального капіталу також. Система здобуття матеріального капіталу в Україні, на жаль не є

ідеальною і багато в чому відрізняється. Батьки сучасної молоді були свідками розквіту олігархії, злочинності та бандитизму на території України. Набуття капіталу не завжди відбувалося шляхом освіченості та здобуття освіти в університеті, досягнення професійних успіхів, а досить часто через незаконну діяльність. Тож шляхи виховання дітей також були різними. Отже, ці фактори можуть пояснити відсутність прямої залежності між матеріальним станом родини та читацькими поведінками респондента. Українська реальність вимагає включення інших факторів в аналіз того, що впливає на цікавість до літератури.

Література розвивається та з'являються нові типи, такі як популярні зараз манга і комікси, що включають в себе багато картинок та дають змогу візуально підкріплювати текст. 34,8% респондентів відповіли, що їм подобається даний вид літератури, скоріше подобається — 25,9%, та лише 10,7% — не подобається (Додаток 14). Цей вид літератури особливо користується популярністю серед молоді, але не завжди сприймається українським суспільством як “справжня література”. Хоча в інших країнах, зокрема, Японії та США, де мальовиски мають більш довгу історію, ці жанри шанують як різновид серйозної літератури. Можна припустити, що з дорослішанням лояльної до даного жанру молоді в Україні, ставлення до цих форм письменництва буде змінюватися в позитивну сторону.

Респонденти надають перевагу європейській літературі (68,8%) та літературі Північної Америки (17%). Також виділяється література Азії, що можна пояснити популярністю манг, які мають походження з Східних країн (Додаток 15). На питання яка країна у вас асоціюється з літературою найбільш поширеною відповіддю стала Україна (друге місце — Англія/Британія). Тобто прихильність до європейської літератури також може пояснюватися трендом на українську. Дослідження проведене до Дня Незалежності у 2022 році показує, що понад 90% українців пишаються своїм громадянством [Сухарина, 2022]. Після повномасштабного вторгнення росії на територію України, українська ідентичність стала міцнішою, та гордість за свою культуру зросла. Особливо через колонізацію України росією та насадженням іншої культури, повернення до своїх авторів набуває популярності серед населення. Самоусвідомлення через

літературу та наближення до ідентичності популяризують українських авторів, як класичних так і сучасних.

Серед улюблених книжок дитинства найбільша кількість респондентів відповіла казки (22,3%), при чому п'ята частина з них улюбленою казкою назвали «Попелюшку». Кілька відповідей назвали саме українські казки. Другою за популярністю книгою в дитинстві була серія романів «Гаррі Поттер» – 9,8%. Даний тренд є світом, адже ця книга є улюбленою серед кількох поколінь. Третьою за популярністю стала книга «Тореадори з Васюківки» Всеволода Нестайко (5,3%), але також згадувалися й інші твори автора — «Лісова школа» та «В країні сонячних зайчиків». Відсотковий показник респондентів з улюбленими книгами авторства Нестайко — 8,9%. З українських авторів згадувався Іван Нечуй-Левицький та Тарас Шевченко. В той час як книги російських авторів було згадано сім разів (додаток 16). Це є яскравим прикладом десятків років насадження російської культури та наслідків радянських часів.

Серед уподобань в підлітковому віці найбільш популярною є книга «Гаррі Поттер» — 9,8%. За авторством в переліку визначалися романи Джона Гріна. Щодо жанрового спрямування, досить часто респонденти зазначали літературу фентезі та романи. Також багато улюбленої літератури було саме зі шкільної програми — Антуан де Сент-Екзюпері, Габріель Гарсія Маркес, Артур Конан Дойль, Іван Нечуй Левицький, Марк Твен (Додаток 17). Тобто шкільна програма відповідає літературним настроям молоді, та зацікавлює їх. Тим не менш, на це питання варіативність була більшою, ніж на питання про улюблену літературу в дитинстві, що свідчить про різноманітний інтерес до книжок.

Серед улюблених книжок на даний час зустрічається найбільша кількість українських авторів, серед них Кідрук, Коцюбинський, Підмогильний, Костенко, Шевченко, Роздобудько, Сливка та інші. Також часто зустрічається відповідь невизначеності, що немає улюбленої книги (7%). Серед переліку улюблених книг також досить часто зустрічається не художня література — книги по саморозвитку та психології (Додаток 18). Порівняно з попередніми переліками,

на даний час ніхто з респондентів не має за улюблену книгу російського авторства.

За результатами опитування, найулюбленішим автором є Тарас Шевченко, його зазначили 16% респондентів. На другому місці за кількістю згадувань — Сергій Жадан (12,5%). Далі йдуть Ліна Костенко та Леся Українка — 9.8% та 8% відповідно (Додаток 19). Респонденти назвали багато сучасних авторів, що показує обізнаність в українській літературі не тільки за шкільною програмою, а й за власним бажанням.

Серед улюблених зарубіжних авторів найбільшу перевагу респонденти надали Стівену Кінгу (6,25%) та Оскару Уайльду (3,6%) (Додаток 20). Дві відповіді вказали на надання переваги українській літературі на даний час, що вкотре підтверджує тезу про бажання укріплювати національну ідентичність населення.

У книгах найбільше приваблює респондентів прописаність сюжету, у своїх відповідях про сюжет зазначили більше 30% студентів. Також продуманість розповіджується і на персонажів - 17% респондентів вважають це важливим в книгах (Додаток 21). Персонажі мають бути цікавими, не банальними, з історією. Також зазначали у відповідях цікавість до інтриг та містики у книгах. Для респондентів також є важливим стиль написання, мова та загальна атмосфера книги.

2.2. Літературні персонажі як рольові моделі молоді

У багатьох виникала ситуація, коли читаєш книгу або дивишся фільм і думаєш про привабливість головного героя/героїні. Споживачу культурного продукту починають подобатися описи зовнішності, манери, лиха вдача чи відчайдушність на межі безумством у героїв. У такі моменти, занурення в дивовижні пригоди на сторінках книги, люди можуть почати віднаходити подібності між собою й неіснуючим ідеалізованим образом до якого хочеться дотягнутися. Починає виникати певна романтизована версія ідеального персонажа наближеного до симулякра Ж. Бодріяра. Говорячи про фази образу, які розглядав

французький постмодерніст, не важко зрозуміти, що книжкові персонажі це четверта фаза [Бодріяр, 2004: с. 12]. Вони ніколи не були реальними і напис на початку кожної книжки, про випадковість будь-яких збігів з дійсністю, прямо нам про це говорить, але не зважаючи на цей відомий нам з юних років факт, ми все одно можемо рівнятися особисто на героїв улюблених творів, прагнути стати такими як вони чи віднайти знайомі риси в своєму партнерові. Саме тому, важливо розуміти, хто є орієнтиром для молодого покоління, що вони вважають привабливим і близьким для себе.

У анкеті було поставлено два питання, які мали допомогти з'ясувати, хто з літературних персонажів є значимим у зазначеному ключі для українських студентів. Перше питання мало розкрити самого інформанта, показати, які якості він хотів би зростити в собі. У анкеті воно виглядало так: «На кого з літературних персонажів Ви хотіли б бути схожим/схожою? Укажіть ім'я персонажа/персонажки, назву книги, ім'я автора й коротко поясніть чому саме цей герой/героїня». Очікуваним виявилася велика варіативність названих героїв, але все ж певні перетини були. Так ім'я Герміони Грейнджер з книги Дж. Роулінг «Гаррі Поттер» називалося 5 разів. Усі респондентки, які обрали її як зразок наголошують на її розумових здібностях, що очевидно є важливою складовою і для їхньої власної ідентичності. Наприклад, респондентка № 79 написала коротку аргументацію, яка виглядає так: «Вона знає відповіді на всі питання». Це багато говорить нам про саму респондентку. Так, виходячи з її пояснення ми, можемо робити висновок про ерудованість як цінність для цієї дівчини, про прагнення різносторонньо розвиватися щоб мати уявлення про різні сфери, а не тільки її професійну.

Ще одним повторюваним ім'ям у відповідях була Ганнуся з книги О. Кобелянської «Меланхолійний вальс». Її згадували 3 рази. Жінки, які обрали її як наглядний приклад, відмічали її стійкість на шляху до поставленої мети, але при цьому емпатичність й самотність, відсутність страху бути собою, а не тою кого хочуть бачити. Респондентка № 8 щодо неї написала: «Ганнуся з «Меланхолійного вальсу» Ольги Кобилянської; мені імпонує творча емоційна

натура героїні, проводжу паралель з собою». Жінки, які прагнуть порівнювати її з собою, на мій погляд, прагнуть професійної або творчої реалізації, але при цьому вважають за необхідне збереження людяності й порядності.

Два рази позначалося ім'я Елізабет з «Гордості і упередження» Джейн Остін. Це та героїня, яка ставала взірцем як для жінок ХІХ ст., коли рівні права для жінок ще не були здобуті, так і зараз. На моє переконання, секрет її довголіття як рольової моделі для жінок, полягає в комбінації традиційних цінностей (сім'я для Ел завжди була на першому місці) та вмінні постояти за себе. Подібна думка щодо героїні наявна і в записах дівчат, які вписали її: «Елізабет. Гордість і упередження. Джейн Остін. (мені подобається та атмосфера, те яка вона сміливо висловлює свою думку, і не дивлячись ні на що дуже любить свою родину)».

Іншою персонажкою, яку згадували була Арья Старк з циклу «Пісня льоду і полум'я» Дж. Мартіна, але позначення її як персонажа на якого хочеться бути схожим виділяється на фоні інших. Тому що одним з респондентів, який назвав її, був чоловік. Він написав: «Арія Старк, Пісня льоду і полум'я, Дж. Мартін, тому що вона цілеспрямована, смілива, терпляча». Дана відповідь може вказувати на поширення серед студентства ідей рівності, відмову від концепції «це суто чоловіче/це суто жіноче» як в професійній сфері, так і в плані рис характеру, моделей поведінки, способів самовираження. Важливо, також зазначити, що на це питання жінка респондентка під №3, також вписала не представницю своєї статі, а персонажа чоловіка на якого хоче бути схожою. Мова йде про «Шерлока Хомса» Конана Дойля. Щодо нього вона зазначає: «Шерлок Холмс (вміння розв'язувати найскладніші загадки, почуття гумору, читання людей)». Подібна тенденція, коли індивіди виховують в собі якості, які вважають гідними, не оглядаючись на упередження щодо «правильності» поведінки представників тієї чи іншої групи населення, говорить про розвиток суспільства в сторону цінування людей, а не збереження статусно-рольових стереотипів.

Важливо зазначити, що 12,6% респондентів відповіли “Не знаю” або взагалі не відповіли. Інша важлива категорія, це ті, хто зазначив, що такого персонажа немає - 21,6% (Додаток 22). Деякі з представників цієї категорії прописували також, що хочуть бути схожими лише на себе. Наявність таких відповідей показує важливість для частини українського студентства максимальної індивідуальності й чітко визначеної ідентичності, яка не допускає розмивання її меж.

«Хто з літературних героїв/героїнь має найбільшу кількість рис, які Ви вважаєте привабливими, тобто такими, що Ви б були раді побачити у Вашого потенційного партнера/партнерки?». На це питання відповіді були ще різноманітніші ніж на попереднє і перетинів більш як двох разів не було. Так, наприклад, 2 рази згадувався Гаррі Поттер як персонаж, який має найбільше рис яких хотілося б знайти і в своєму партнері. Обидві дівчини відзначили відданість персонажа, доброту й сміливість. Ті самі привабливі риси було виділено й у іншого персонажа, який згадувався двічі — Вакулу з «Вечорів на хуторі біля Диканьки». Респондентка № 11 дала йому таку характеристику: «Вакула з повісті «Ніч перед Різдом» Миколи Гоголя, адже він не боїться втрапити в пригоду заради кохання)». Із відповідей студенток, які обрали цих двох персонажів, ми можемо зрозуміти, що вони хочуть бачити з собою поруч сміливих, відданих й добрих персонажів як і вибрані ними за прототип літературні герої. Третім чоловічим персонажем, який згадується двічі у відповідях до зазначеного питання є Коннел, головний чоловічий персонаж роману Саллі Руні «Нормальні люди». Жінки, які вписали його ім'я, акцентують увагу на розумі, уважності до деталей та вмінні слухати співрозмовника. Респондентка № 9: «Конелл / Нормальні люди / Саллі Руні / Герой не боїться бути недосказаним, не знає ким бути, але намагається досягнути життя, будучи відданим своїм принципам. Він незрозумілий, люблячий, цікавий в розмовах та дозвіллі». Така характеристика, як і щодо попередніх персонажів, вказує на зацікавленість молодих дівчат в комфортних партнерах з якими буде цікаво спілкуватися. Ознайомившись з усіма відповідями, хочу звернути увагу, що згадки про токсично-маскулінних

літературних героїв як ідеал, майже відсутні. Вважаю, можливим припустити, що, частково, такий вибір героїв пов'язаний з обговоренням у публічному дискурсі поняття аб'юзу та роз'яснені суті здорових стосунків.

З героїнями привабливими для чоловіків важче, тому що хлопці студенти частіше не відповідала на це питання або надавали відповідь «Не знаю». З тих відповідей, що були надані помітна наявність полярно протилежних поглядів на роль ідеальної жінки. Так, респондент № 78 надав таку відповідь: «Скорше всього що рапунцель, брати грім ,вона мене приваблює тим що вона вміє чекати на своє кохання». Це явно традиціоналістський погляд на поведінку жінки, яка не має проявляти ініціативу в стосунках. Вона просто має сидіти й чекати поки її оберуть. Тобто, вона пасивний спостерігач, а не головна дієва особа в своєму житті. На противагу цьому розумінню привабливості, наведу слова інформанта № 103: «Рута, головна героїня книги «Доки світло не згасне назавжди» того ж Макса Кідрука. Приваблює її самостійність, креативність у вирішенні проблем, відкритість в плані власного тіла (її фото в білизні гуляли інтернетом після фотосесії для якогось бренду), вміння приймати себе такою, як вона є». У цьому випадку явно видно запит чоловіка на проактивну партнерку, яка сама зможе вирішувати свої проблеми, буде впевненою в собі, й знатиме чого вартує. Кількість варіантів «Такого не має» склала 13,5%. Кількість пропусків або відповідей “Не знаю” становить 20,7% (Додаток 23).

ВИСНОВКИ

На сьогоднішній день можна спостерігати низьку читацьку активність серед студентів, які надають перевагу іншим видам проведення вільного часу. Але незважаючи на низький показник кількості прочитаних книг за рік, більшість респондентів вважає себе книголюбамі/книголюбками. Можна спостерігати заведення ТікТок-акаунтів українськими письменниками, а також відбувається використання платформи для поширення поезії починаючими авторками та авторами. Через стрімку діджиталізацію світу, популяризація літератури може відбуватися саме засобами масової інформації, які є ближчими для молоді — ТікТок та Інстаграм.

Багато респондентів асоціює читання також і з навчанням, адже при підготовці робіт студенти зазвичай читають не книги, а їх частини та статті. Даний обсяг досить складно виміряти.

В ході дослідження виявлено, що багато студентів не витрачає гроші на книжки та намагається скачати їх в інтернеті, тим самим займаючись піратством. Вирішення цієї проблеми може бути через навчальні заклади, що мають надавати шляхом власної співпраці доступи до міжнародних онлайн бібліотек, які нараховують великий обсяг літератури, яка також потрібна і в підготовці до навчання.

Після аналізу результатів дослідження, можна говорити про літературну культуру яка панує в сім'ях. Родини відіграють важливу роль в формуванні любові до читання та більшою мірою сім'ї респондентів полюбляють читати. Тим не менш залежності між матеріальним статусом родини та читацькими звичками не визначено, хоча даний тренд описується П. Бурдье, але в олігархічних українських реаліях (особливо в минулому), цінність інтелектуального капіталу втрачається. Але є потреба для адаптації цієї аналітичної моделі для України, адже через соціо-культурні відмінності матеріальний капітал досить часто накопичується в родинах в Україні не типовими шляхами.

За результатами досліджень, можна говорити, що літературна споживацька культура студентів наслідує модель «omnivorous», в студентів досить різноманітні смаки, а також є бажання читати різноманітну літературу. З аналізу улюблених книг в різні періоди життя, можна побачити зросійщену українську культуру початку 2000-х та її поступове очищення до сьогодення, коли навіть на питання про зарубіжних авторів, респонденти вказували, що надають перевагу українській. Популярність української літератури вказує на зміцнення національної ідентичності та збільшення української самоідентифікації. Завдяки українській літературі відбувається відродження культурної спадщини - тобто відродження забутих традицій, свят, фольклору. Також особлива увага до української літератури несе аспект мовної ревіталізації. Колонізаторська політика росії в бік України знищила багато корінних українських слів, замінюючи їх російськими аналогами, шляхом заборони мови. Література має в собі старі слова на які варто звертати увагу та не забувати.

Різнманітність улюблених українських та зарубіжних авторів також вказує на літературну обізнаність молоді. Тож не дивлячись на начебто низьку читацьку активність студентів, читання вони також вбачають і як привід для обговорення. Літературні уподобання студентства також виконують політичну функцію, через наголошенні на українській ідентичності.

Досліджувана тема має перспективи в подальших дослідженнях, особливо за використання якісних методів. Дане дослідження може слугувати базою для наступних, більш специфічних робіт у межах даної теми. Сьогодні світ стрімко змінюється та через постійний інформаційний наплив ідеал кількості прочитаних книжок на рік втрачає свою сутність. Отже, потрібна розробка нових показників, які будуть враховувати сучасні дозвіллі практики, навантаження інформацією та кількість вільного часу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Білозеров К. О. Culture talk в умовах капіталістичного реалізму: як ми говоримо про культуру і чому це важливо / Костянтин Олександрович Білозеров. // Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. – 2020. – №45. – С. 36 - 45. - Режим доступу до ресурсу: [file:///C:/Users/User/Downloads/17474-D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-34408-1-10-20210713%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/17474-D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-34408-1-10-20210713%20(2).pdf)
2. Бодріяр Ж. Симулякри і симуляція / Жан Бодріяр. – Київ: Видавництво Соломії Павличко "ОСНОВИ", 2004. – 230 с. - Режим доступу до ресурсу: https://shron1.chtyvo.org.ua/Jean_Baudrillard/Symuliakry_i_symuliatsiia.pdf
3. Болотова В.О. Соціологія культури : конспект лекцій для студентів спеціальності 054 «Соціологія»/ В.О. Болотова. – Харків : НТУ«ХП», 2017. – 104 с. Режим доступу до ресурсу: <https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/6997b404-79bb-4153-8a27-cbc8ff140ca4/content>
4. Волосевич І. Звіт за результатами всеукраїнського соціологічного дослідження «Читання в контексті медіаспоживання та життєконструювання» / І. Волосевич, А. Шуренкова – Київ: Український інститут книги, 2020. – С. 181.
5. Голіков О. С. Теоретико-методологічні засади дослідження дозвілєвого часу як чинника конструювання культурного капіталу / О. С. Голіков // Український соціум. - 2011. - № 4. - Режим доступу до ресурсу: https://ukr-socium.org.ua/wp-content/uploads/2011/10/39-52_no-4_vol-39_2011_UKR.pdf
6. Малиш Л. Методологічне підґрунтя соціологічних студій культурного споживання / Л. О. Малиш // Science and Education a New Dimension. Humanities and Social Science. - 2017. - V(23), Issue 139. - С. 94-97. - Режим доступу до ресурсу: https://seanewdim.com/wp-content/uploads/2021/03/hum_v_23_139.pdf
7. Півень С.В. Криза ідентичності у плинній сучасності : (рецепція у літературі фентезі) / Півень С.В. // Наукові записки НаУКМА / Нац. ун-т «Києво-Могилянська академія». – Т. 195 : філологічні науки (літературознавство). – Київ, 2017. – С. 60–68. Режим доступу до ресурсу: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/f9fbd51b-73d1-4bf1-a225-2a269c346e85/content>
8. Рахманов О. А. Історія соціології (у 2-х книгах) / О. А. Рахманов, С. С. Бульбенюк, Ю. М. Манелюк. – Київ: КНЕУ, 2017. – 279 с. – (навчальний посібник). - Режим доступу:

- https://kneu.edu.ua/userfiles/Department_of_Administration_and_Marketing_Personn/Rakhmanov_istor.pdf
9. Сухарина А. День Незалежності України: що об'єднує українців і як ми бачимо перемогу на шостому місяці війни [Електронний ресурс] / Андрій Сухарина // Фонд демократичних ініціатив імені Ілька Кучеріва. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: <https://dif.org.ua/en/article/den-nezalezhnosti-ukraini-shcho-obednue-ukraintsiv-i-yak-mi-bachimo-peremogu-na-shostomu-misyatsi-viyni>.
  10. Штомпка П. Десять тез про статус соціології в нерівному світі [Електронний ресурс] / Петр Штомпка // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2012. – Режим доступу до ресурсу: https://sociology.knu.ua/sites/default/files/library/elopen/visnyk03_8.pdf
  11. Bourdieu P. Distinction: A Social Critique of the Judgement of Taste / Pierre Bourdieu. – Cambridge: Harvard University Press, 1996. – 613 p. Режим доступу до ресурсу: https://monoskop.org/images/e/e0/Pierre_Bourdieu_Distinction_A_Social_Critique_of_the_Judgement_of_Taste_1984.pdf
  12. Bourdieu P. Photography: A Middle-Brow Art / Pierre Bourdieu, Luc Boltanski, Robert Castel and al. transl. from fr. by Shaun Whiteside. - Cambridge: Polity Press, 1998. - 232 p. Режим доступу до ресурсу: https://monoskop.org/images/0/03/Bourdieu_Pierre_Photography_A_Middle-brow_Art.pdf
  13. Lareau A. Unequal Childhoods: Class, Race, and Family Life / Annette Lareau. – Berkeley: University of California Press, 2003. – 343 p.
  14. Prieur A. Updating Cultural Capital Theory: A Discussion Based on Studies in Denmark and in Britain / Annick Prieur, Mike Savage // Poetics. - 2011. - Vol. 39, № 6.
  15. Schopenhauer A. Essay on the Freedom of the Will / Arthur Schopenhauer. – Cambridge: Cambridge University Press, 1999. – 144 p. – (Texts in the History of Philosophy; кн. 2147483647). Режим доступу до ресурсу: https://books.google.com.ua/books?id=fW5Dl-tUS_oC&printsec=frontcover&hl=ru&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=snippet&q=you%20can%20do%20what%20you%20will%2C%20but%20in%20any%20given%20moment%20of%20your%20life%20you%20can%20will%20only%20one%20definite%20thing%20and%20absolutely%20nothing%20other%20than%20that%20one%20thing&f=false
  16. Stieg C. Half of millennials and 75% of Gen-Zers have left jobs for mental health reasons [Електронний ресурс] / Cory Stieg // CNBC. – 2019. – Режим доступу

до ресурсу: <https://www.cnbc.com/2019/10/08/millennials-gen-z-have-quit-jobs-due-to-mental-health-issues-survey.html>.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК 1

Анкета

Літературні вподобання студентської молоді

Шановний учасник/учасниця, дякуємо, що Ви перейшли за посиланням і погодились приділити свій час даному опитуванню. Просимо бути максимально відвертими у відповідях - це допоможе отримати точну інформацію про літературні вподобання української молоді. Опитування має анонімний характер й отримані дані будуть використані лише в узагальненому вигляді, тому хвилюватися про можливість згадування Ваших персональних даних причин немає. Просимо уважно читати питання й варіанти відповідей. Заздалегідь вдячні за Вашу думку!

1. Укажіть, будь ласка, Вашу стать:

- жіноча
- чоловіча
- інше

2. Укажіть навчальний ступінь, який Ви зараз отримуєте:

- бакалавр
- магістр

3. До якої галузі знань відноситься Ваша спеціальність?

- 01 освіта
- 02 культура й мистецтво
- 03 гуманітарні науки
- 04 богослов'я
- 05 соціальні та поведінкові науки
- 06 журналістика
- 07 управління та адміністрування
- 08 право
- 09 біологія
- 10 природничі науки
- 11 математичні науки
- 12 інформаційні технології
- 13 механічна інженерія
- 14 електрична інженерія

- 15 автоматизація приладобудування
- 16 хімічна біоінженерія
- 17 електроніка телекомунікації
- 18 виробництво технологій
- 19 архітектура та будівництво
- 20 аграрні науки та продовольство
- 21 ветеринарна медицина
- 22 охорона здоров'я
- 23 соціальна робота
- 24 сфера обслуговування
- 25 воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону
- 26 цивільна безпека
- 27 транспорт

4. Яка форма оплати Вашого навчання?

- контрактна
- державне замовлення
- інше (можуть вписати свій варіант)

5. Яку в середньому книжок Ви читаєте у рік?

- До 5
- 6 - 10
- 11 - 15
- 16 - 20
- 21 - 25
- 26 - 30
- 30 +

6. Який літературний жанр Ваш улюблений? (оберіть 3 варіанти)

- художня література
- бізнес, гроші, економіка
- саморозвиток, мотивація
- дитяча література
- навчальна література, педагогіка
- суспільство
- філософія, держава
- історія
- біографії і мемуари
- здоров'я, фітнес, здорове харчування
- мистецтво, культура, фотографія
- комікси і графічні романи
- комп'ютерна література

- краса, імідж, стиль
- кулінарія, їжа та напої
- медична література
- наука і техніка
- право, юриспруденція
- психологія і взаємини
- мандри і туризм
- релігії світу
- спорт і активний відпочинок
- хобі і дозвілля
- езотерика і окультизм

7. У якому форматі Ви найчастіше читаєте книги?

- паперові книжки
- аудіо книги
- на електронних пристроях (телефони, ноутбуки, планшети)

8. Де ви зазвичай купуєте книжки?

- в онлайн магазинах
- у книгарнях
- на книжкових ярмарках
- ніде не купую
- інше

9. Чи користуєтесь Ви безоплатними можливостями ознайомлення з літературою?

- так, читаю безкоштовні версії в інтернеті
- так, користуюсь бібліотекою
- так, позичаю у друзів/родичів...
- ні, не користуюсь
- інше

10. Яку суму в середньому, Ви витрачаєте на книжки на рік?

- не витрачаю гроші на книжки
- до 250 грн
- до 500 грн
- до 750 грн
- до 1000 грн
- до 1500 грн
- до 2000 грн
- більше 2000 грн

11. Якою була Ваша улюблена книга у дитинстві? (впишіть назву й, за можливості, автора/авторку)

---

12. Якою була Ваша улюблена книга у підлітковому віці (період середньої, старшої школи)? Впишіть назву й автора/авторку.

---

13. Яка Ваша улюблена книга зараз? (впишіть назву й автора/авторку)

---

14. Чи любить Ваша сім'я читати книжки?

- так
- скоріше так, ніж ні
- скоріше ні, ніж так
- ні

15. Чи вважаєте Ви себе книголюбом/книголюбкою?

- так
- скоріше так, ніж ні
- скоріше ні, ніж так
- ні

16. Хто прививав Вам любов до читання? (можна обрати 3 варіанти)

- батьки
- дідусі/бабусі
- учителі
- друзі
- партнер/партнерка
- усі перераховані
- ніхто

17. Хто Ваш улюблений український автор/авторка?

---

18. Хто Ваш улюблений іноземний автор/авторка?

---

19. Що Вас найбільш приваблює в книгах Ваших улюблених авторів? (Укажіть 3 головні риси)

---

20. На кого з літературних персонажів Ви хотіли б бути схожим/схожою? (Укажіть ім'я персонажа/персонажки, назву книги, ім'я автора й коротко поясніть чому саме цей герой/героїня)

---

21. Хто з літературних героїв/героїнь має найбільшу кількість рис, які Ви вважаєте привабливими, тобто такими, що Ви б були раді побачити у Вашого потенційного партнера/партнерки? (Укажіть ім'я персонажа/персонажки, назву книги, ім'я автора/авторки і коротко поясніть, що саме в цьому герої/героїні Вас приваблює)

---

22. Яке українське видавництво Вам найбільше подобається? (можна обрати 3 варіанти)

- А-ба-ба-га-ла-ма-га
- Аверс
- Апріорі
- АССА
- Астролябія
- Білка
- Брайт Букс
- Веселка
- Видавництво "Видавництво"
- Видавництво ХХІ
- Видавництво Жупанського
- Видавництво імені Олени Теліги
- Видавництво Старого Лева
- Видавнича група "Основа"
- Видавничий дім "Києво-Могилянська академія"
- Видавничий дім "Школа"
- Віват
- Віхола

- Грані-Т
- Дитяча редакція видавництва "Наш Формат"
- Дніпро
- Дух і Літера
- Жорж
- Зелений Пес
- Карпатська вежа
- Клуб Сімейного Дозвілля
- КМ-Букс
- Комора
- Комубук
- Країна Мрій
- Лабораторія
- Моноліт-Vizz
- Навчальна книга - Богдан
- Наш Формат
- Основи
- Пелікан
- Піраміда
- Портал
- Ранок
- РМ
- Смолоскип
- Теза Темпора
- ТОВ "НФ"
- Фабула
- Фоліо
- ФОП Стебеляк
- Човен
- Чорні вівці
- Ярославів Вал

23. Як Ви можете охарактеризувати матеріальне становище вашої сім'ї у період вашого дитинства?

- не вистачало грошей навіть на їжу
- вистачало грошей на їжу, але доводилось економити щоб придбати одяг
- вистачало грошей на одяг, але щоб придбати дорогі речі (напр. холодильник або телевізор) доводилось економити
- могли собі дозволити дорогі речі (як телевізор або холодильник), але не все що забажаєте
- могли дозволити все що забажаєте (у тому числі придбати квартиру або авто)

24. Як Ви можете охарактеризувати Ваше матеріальне становище на даний момент?

- не вистачає грошей навіть на їжу
- вистачає грошей на їжу, але доводиться економити щоб придбати одяг
- вистачає грошей на одяг, але щоб придбати дорогі речі (напр. ноутбук або телефон) доводиться економити
- можете собі дозволити дорогі речі (як ноутбук або телефон), але не все що забажаєте
- можете дозволити все що забажаєте (у тому числі придбати квартиру або авто)

25. З чим, у першу чергу, у Вас асоціюється слово «читання»?

- робота
- відпочинок
- навчання
- тема для обговорення
- інше

26. Чи звертаєте Ви увагу при виборі книги на наявність у неї нагород?

- так
- ні
- інколи

27. На Вашу думку, статус бестселера (велика кількість проданих екземплярів) означає, що книга хороша?

- так
- скоріше так, ніж ні
- скоріше ні, ніж так
- ні

28. Оберіть твердження, яке найточніше характеризує Вас як читача:

- «люблю різноманіття в книжках; читаю різні жанри»
- «маю кілька улюблених жанрів і читаю, зазвичай, книги, які написані саме в них»
- «маю один улюблений жанр і читаю, зазвичай, тільки книги, які написані в ньому»
- «читаю рідко, тому як таких уподобань немає»

29. Як Ви ставитеся до мальовисів/графічних романів/манг/коміксів?

- подобаються

- скоріше подобаються, ніж ні
- скоріше не подобаються, ніж подобаються
- не подобаються

30. Літературі якої частини світу Ви надаєте перевагу?

- Європа
- Північна Америка
- Південа Америка
- Африка
- Азія
- Австралія
- Океанія

31. Яка література Вам ближче?

- 19 ст.
- першої пол. 20 ст. (книги представників «Втраченого покоління»)
- друга пол. 20 ст.
- 21 ст.

32. Напишіть назву країни, яка у Вас асоціюється зі словом література

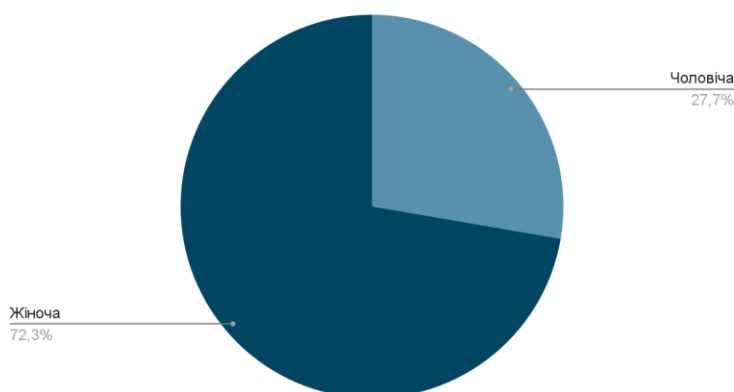

Дякуємо за витрачений час та готовність допомогти нам як дослідникам!

ДОДАТОК 2

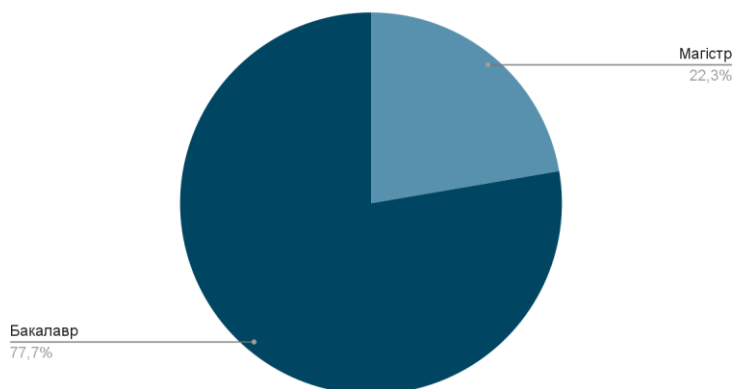
1. Укажіть Вашу стать:

Period 1

2. Укажіть навчальний ступінь, який Ви зараз отримуєте:

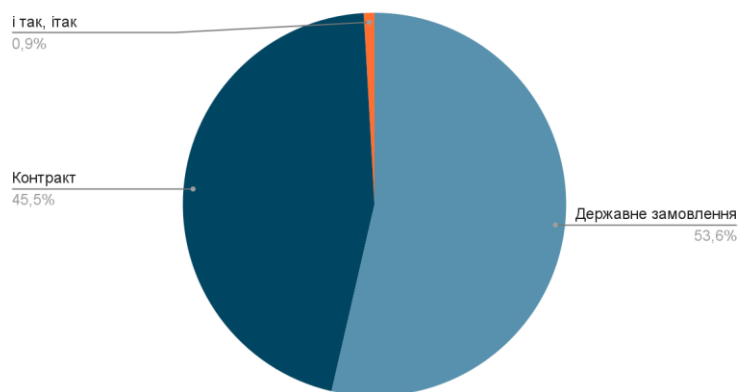
Points scored

Назва спеціальності	Відсоток
01 освіта	4,5%
02 культура й мистецтво	8%
03 гуманітарні науки	7,1%
05 соціальні та поведінкові науки	22,3%
06 журналістика	8%
07 управління та адміністрування	6,3%
08 право	3,6%
09 біологія	2,7%
10 природничі науки	1,8%
11 математичні науки	4,5%
12 інформаційні технології	9,8%
14 електрична інженерія	0,9%
19 архітектура та будівництво	4,5%
22 охорона здоров'я	10,7%
23 соціальна робота	3,6%
24 сфера обслуговування	0,9%
27 транспорт	0,9%

4. Яка форма оплати Вашого навчання:

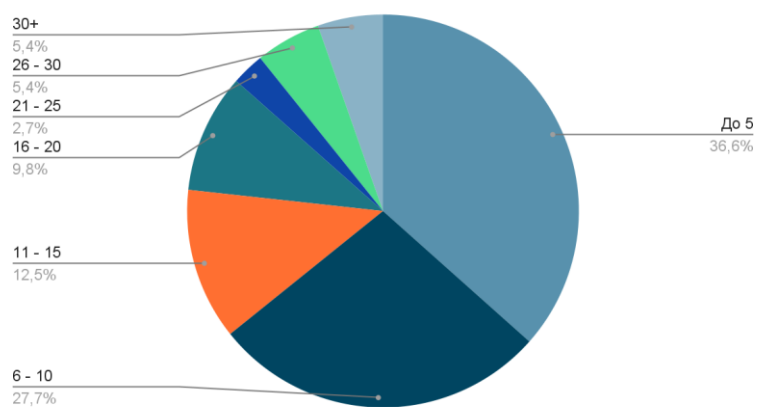
Points scored

ДОДАТОК 3

5. Яку середню кількість книжок Ви читаете в рік?

Points scored

Кореляція між статтю і кількість читаних книжок відсутня

ANOVA Table

			Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
v5serednyavr ik * v1gender	Between (Combined) Groups		10,108	1	10,108	3,350	,070
	Within Groups		331,857	110	3,017		
	Total		341,964	111			

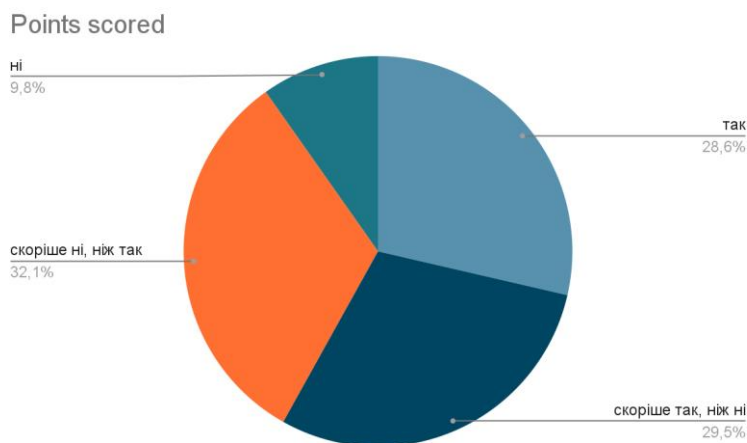
Кореляція між формою навчання (бюджет/контракт) і кількістю прочитаних за рік книг більше 0,05. Відсутня.

ANOVA Table

			Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
v5serednya vrik * v4budgetplan	Between Groups	(Combined)	8,975	1	8,975	2,958	,088
	Within Groups		330,773	109	3,035		
	Total		339,748	110			

ДОДАТОК 4

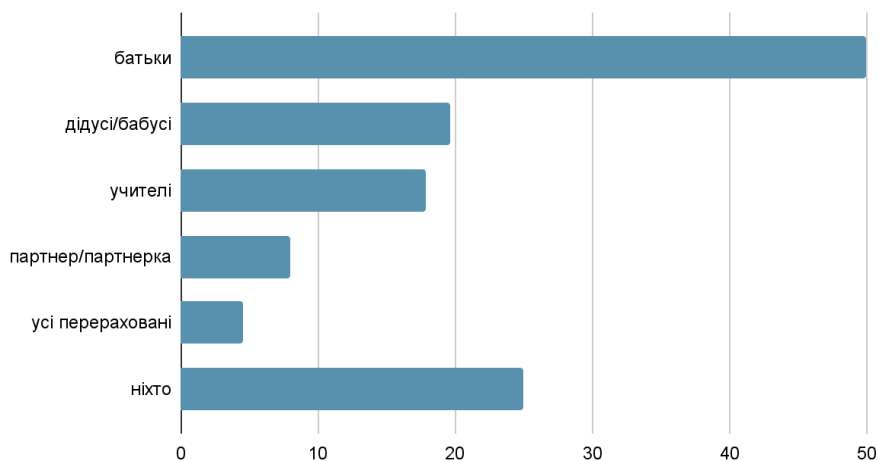
15. Чи вважаєш ти себе книголюбом/книголюбкою?

ДОДАТОК 5

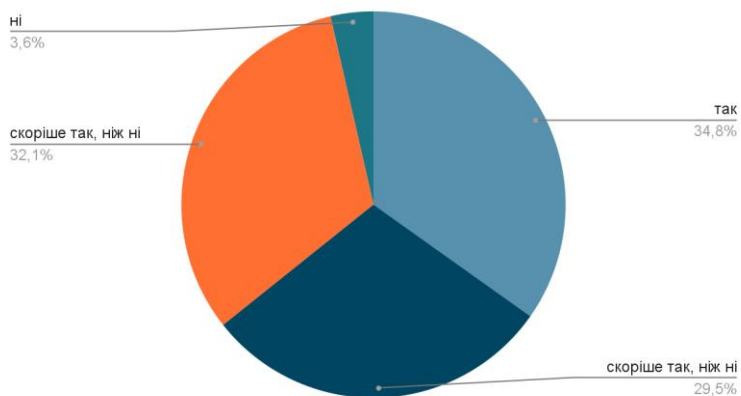
16. Хто прививав Вам любов до читання?

Points scored

14. Чи любить Ваша сім'я читати книжки?

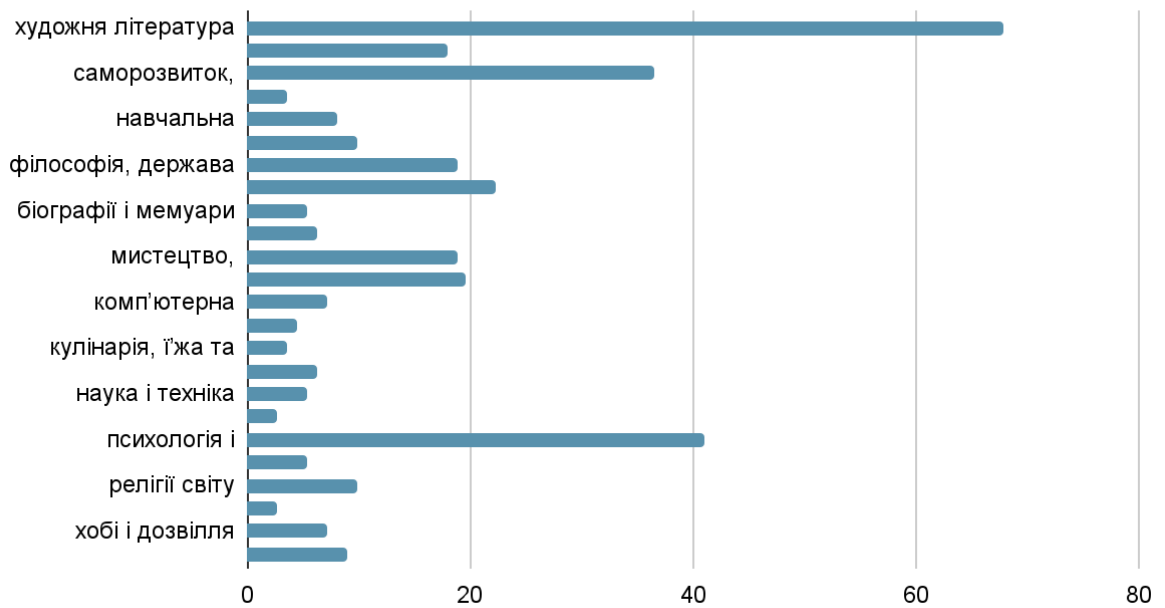
Points scored

ДОДАТОК 6

6. Які літературні жанри Ваші улюблені?

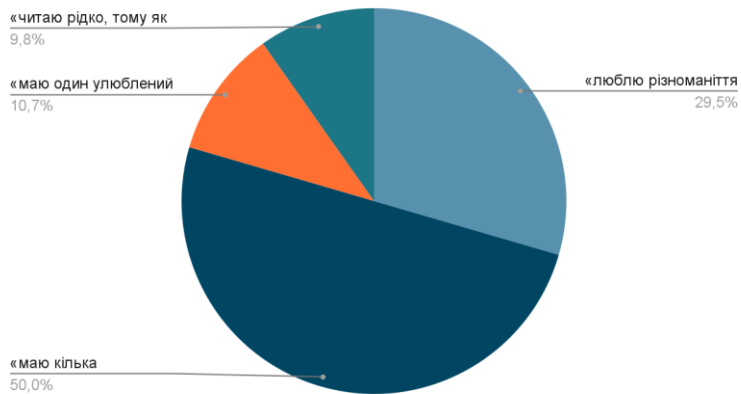
Points scored

ДОАТОК 7

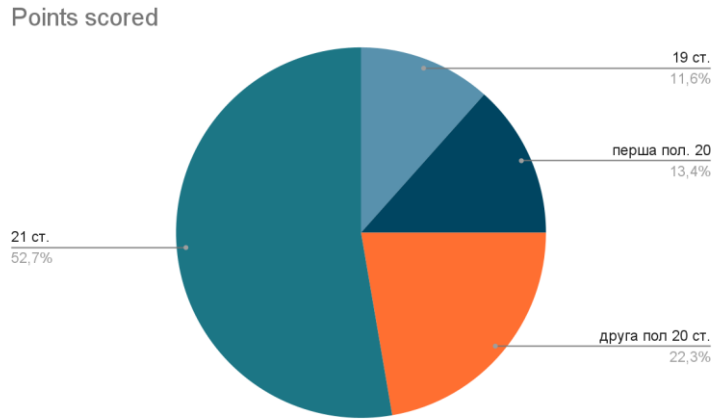
28. Оберіть твердження, яка найточніше характеризує Вас як читача:

Points scored

ДОДАТОК 8

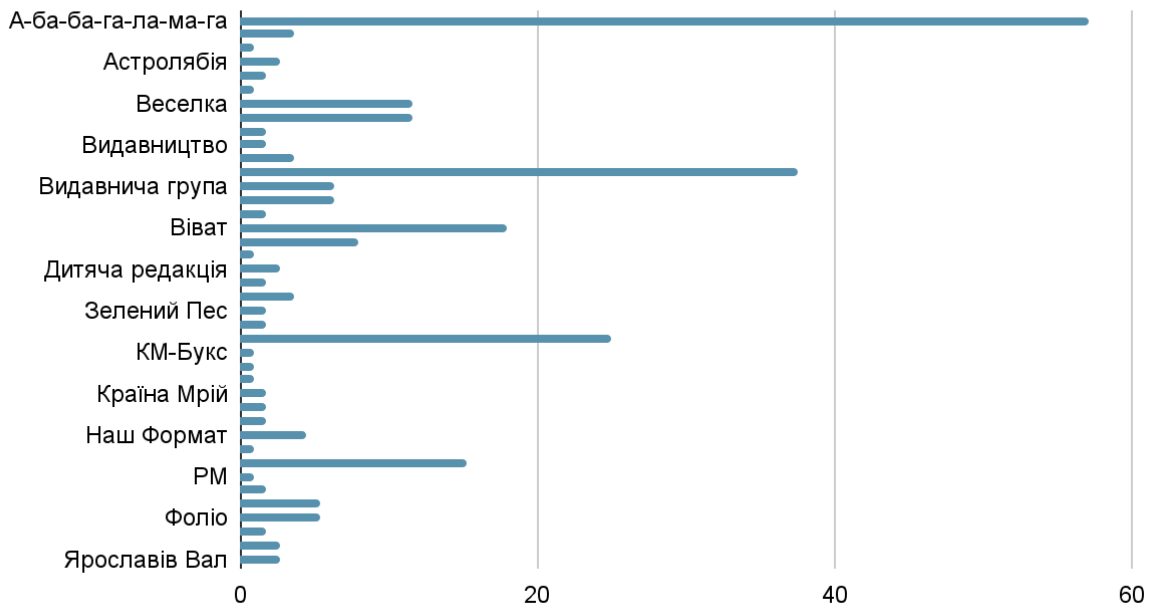
31. Яка лігеатура Вам ближче?

ДОДАТОК 9

22. Яке українське видавництво Вам найбільше подобається? (можна обрати 3 варіанти)

Points scored

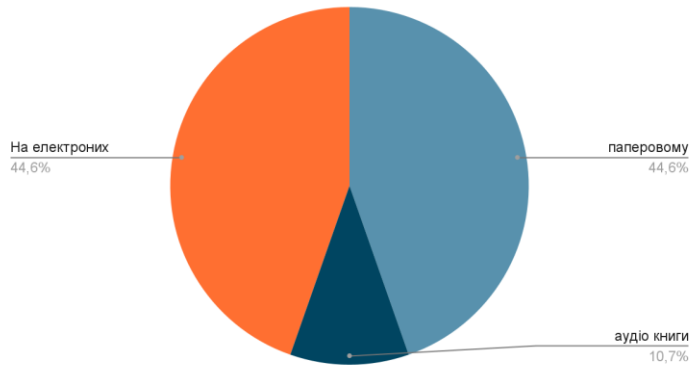

Перелік видавництв, які не були обрані: АССА, Жорж, Моноліт-Bizz, Пелікан, Піраміда, Портал, Теза Темпора, ТОВ "НФ", Човен.

ДОДАТОК 10

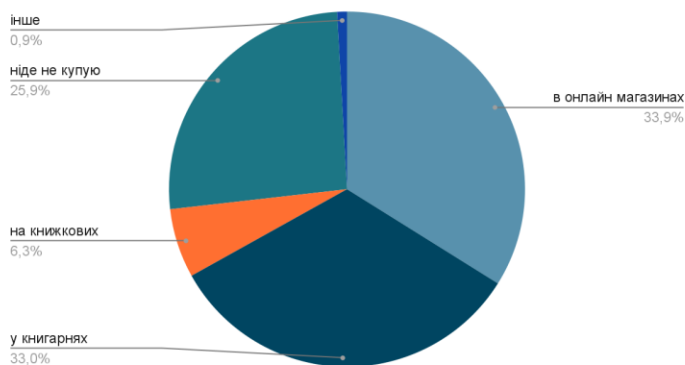
7. У якому форматі Ви найчастіше читаєте книги?

Points scored

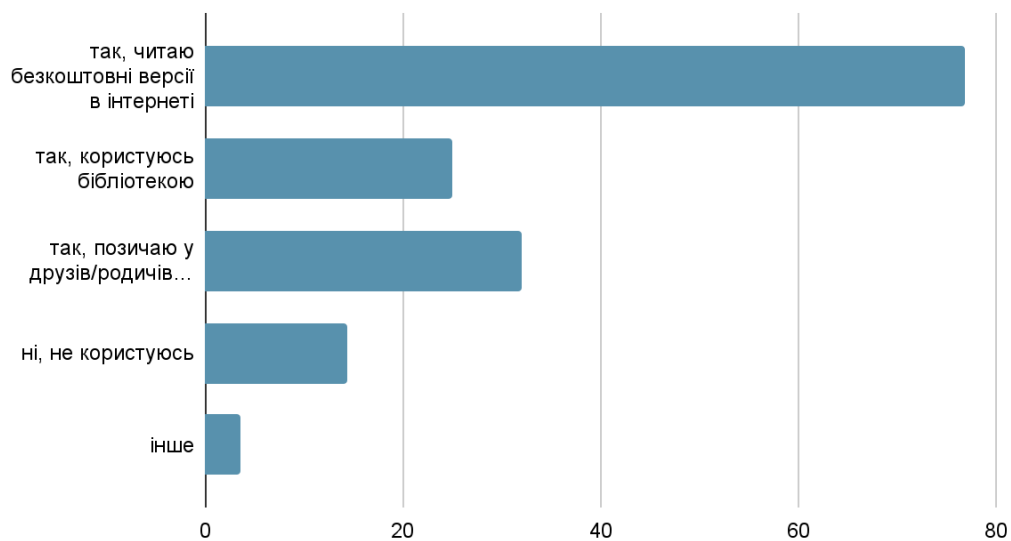
8. Де ви зазвичай купуєте книжки?

Points scored

9. Чи користуєтесь Ви безкоштовними можливостями ознайомлення з літературою? Можна було обрати 3 варіанти

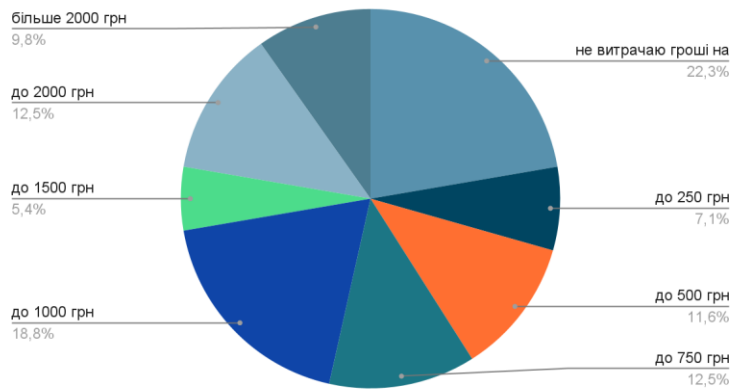
Points scored

ДОДАТОК 11

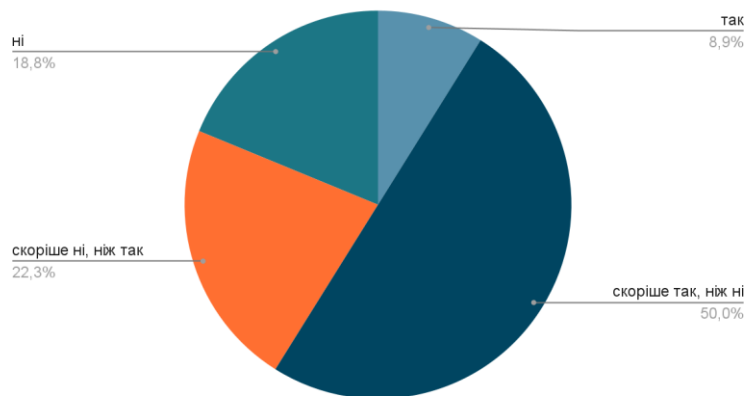
10. Яку суму в середньому, Ви витрачаєте на книжки на рік?

Points scored

27. На Вашу думку, статус бестселера (велика кількість проданих екземплярів) означає, що книга хороша?

Points scored

ДОДАТОК 12

Кореляція між ідентифікацією себе книголюбом/книголюбкою і матеріальним становищем родини в період дитинства більше 0,05 (0,99). Зв'язок відсутній.

Symmetric Measures

		Value	Asymptotic Standardized Error ^a	Approximate T ^b	Approximate Significance
Interval by Interval	Pearson's R	,000	,089	-,004	,997 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	,003	,092	,032	,975 ^c
N of Valid Cases		112			

a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

c. Based on normal approximation.

ДОДАТОК 13

Кореляція між матеріальним становищем респондента зараз і ідентифікацією себе книголюбом/книголюбкою відсутня.

Symmetric Measures

		Value	Asymptotic Standardized Error ^a	Approximate T ^b	Approximate Significance
Interval by Interval	Pearson's R	,014	,083	,147	,884 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	,033	,090	,351	,726 ^c
N of Valid Cases		112			

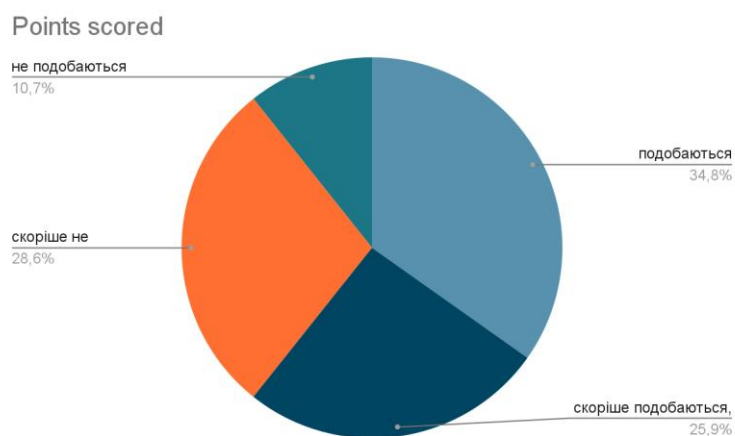
a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

c. Based on normal approximation.

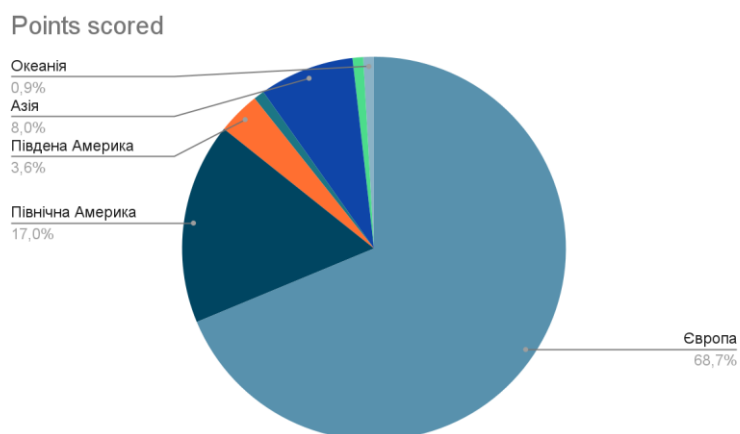
ДОДАТОК 14

29. Як Ви ставитеся до мальовисів/графічних романів/манг/коміксів?

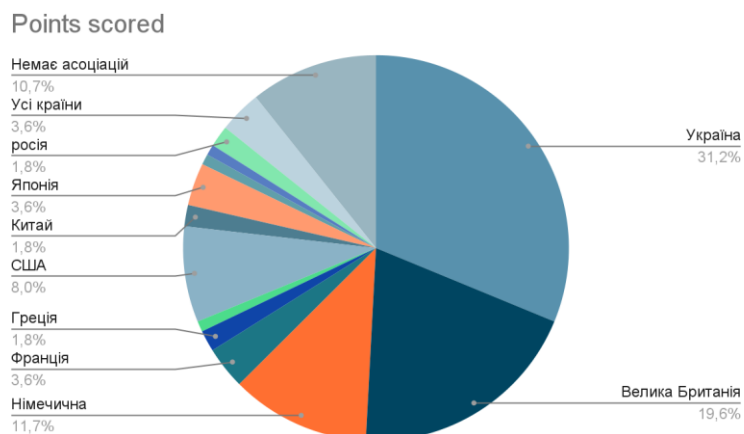

ДОДАТОК 15

30. Літературі якої частини світу Ви надаєте перевагу?

32. Напишіть назву країни, яка у Вас асоціюється зі словом література

ДОДАТОК 16

11. Якою була Ваша улюблена книга у дитинстві? (впишіть назву й, за можливості, автора/авторку)

№	Стать	Відповідь респондента
1	ж	не пам'ятаю, у дитинстві майже не читала книжки - мені читали... і у переважній більшості, то були казки. Точно пам'ятаю, що мені подобалась «Попелюшка, або Кришталевий черевичок» Шарль Перро.
2	ж	Тореадори з васюківки
3	ж	Європейські казки (збірник народних казок європи)
4	ж	Якась казка
5	ж	"Школа принцес" Емілі Бомон
6	ж	Читала казки в збірках
7	ж	"Теодори з Васюківки"
8	ж	Хроніки шукача світів, автор – Томас Тімайер
9	ж	Пригоди незнайки
10	ж	Не пам'ятаю

11	ж	«Тореадори з Васюківки» Всеволод Нестайко
12	ч	Гаррі Поттер, Дж. Ровлінг
13	ч	Повітряні пірати
14	ж	Разноцветное море, С.Сахарнов
15	ж	Гаррі Поттер
16	ж	Гаррі Поттер, Дж.К.Роулінг
17	ж	Гамлет
18	ч	Джоан Ролінг - Гаррі Поттер
19	ч	-
20	ж	Мандрівний замок, Діана Уін Джонс
21	ж	Артур Конан Дойл - ,Загублений світ‘
22	ж	"Гаррі Поттер" Джоан Роулінг та "Часодії" Наталії Щерби
23	ж	Джейн Ейр – Шарлотта Бронте

24	ж	Артур Конан Дойль, "Шерлок Голмс"
25	ж	Джек Лондон "Джеррі-островик"
26	ж	Джоан Ролінг - Гаррі Поттер
27	ж	Гарі Поттер Джоан Роулінг
28	ж	Попелюшка
29	ж	Керстін Гір "Рубінова книга"
30	ж	Всеволод Нестайко "Лісова школа" та "Тереодори з Васюківки", серія про Гаррі Поттера
31	ж	Гаррі Поттер, Джоан Роулінг
32	ж	Азбука ввічливості, Азбука доброти. Існує серія цих книг, автора не пам'ятаю
33	ж	Тарас бульба
34	ж	"Полліанна" Елеонор Портер
35	ж	Тореадори з Васюківки (Всеволод Нестайко)
36	ч	Аліса в країні чудес

37	ж	У більшості казки та народна література великих розмірів
38	ж	Чарівник смарагдового міста, Олександр Волков
39	ж	Всеволод Нестайко, Пригоди у лісові школі
40	ж	"Пригоди Буратіно" Олексій Толстой
41	ж	«Невгамовна Кейті» С'юзан Кулідж
42	ч	Робінзон Крузо
43	ч	"Пригоди Тома Сойєра". Марк Твен.
44	ж	"Кайдашева сім'я" Нечуй-Левицький
45	ч	Нажаль такої не було :(
46	ч	Українська література
47	ж	Аліса в країні чудес
48	ж	Маленький принц, Антуан де Сент- Екзюпері
49	ч	П'ятнадцятирічний капітан, Жюль Верн

50	ч	Чарлі та шоколадна фабрика
51	ж	Українські народні казки
52	ж	Держава ,Макіавелі
53	ж	Гензель та Герта
54	ж	Не любила в дитинстві читати
55	ж	Попелюшка.
56	ж	Казки Ганса-Крістіана Андерсена, Оповідання про маленького Мука, Карлик ніс. Вільгельм Гауфф
57	ж	"Гаррі Поттер" Роулінг
58	ж	не пам'ятаю, я дуже багато читала і улюблених було також багато
59	ж	"Міо, мій Міо", "Мері Поппінс"
60	ж	В дуже далекому дитинстві - Книга Дракона видавництва Cigueo за ілюстрації, потім В країні сонячних зайчиків - Всеволода Нестайка.
61	ж	Вінні-Пух А. Мілн

62	ж	Дівчина Online
63	ч	Муха цакатуха
64	ж	Всеволод Нестайко "Тореодори з Васюківки"
65	ж	Не пам'ятаю
66	ж	Красуня і чудовисько
67	ч	—
68	ж	Лідія Чарська "Записки інститутки"
69	ч	Но буває
70	ч	Ррр
71	ж	Синя борода
72	ч	Мм
73	ж	Маленький принц
74	ж	Янгол для сестри (автора не пам'ятаю)

75	ж	Казки
76	ч	Мауглі
77	ж	Казки
78	ч	Мгла Стівена Кінга
79	ж	Малий і Карлсон, що живе на даху
80	ч	Буквар
81	ч	Тарас шевченко
82	ж	Шантарам
83	ж	«Мауглі» Редьярд Кіплінг
84	ж	не пам'ятаю
85	ч	Всеволод Нестайко "Незвичайна пригоди у лісовій школі"
86	ж	Незнайко на місяці
87	ж	Таємний Сад - Френсіс Годгсон Бернет

88	ж	Антуан де Сент Екзюпері "Маленький принц"
89	ж	Пригоди Незнайки та його друзів
90	ж	Красуня і чудовисько
91	ж	Попелюшка Ш.Перо
92	ч	Пес Мані
93	ж	Казки.
94	ж	Колобок
95	ж	Агнія Барто, вірші
96	ж	Івасик Телесик, народна
97	ж	Попелюшка ш. Перо
98	ж	"Поллианна" Э.Портер
99	ч	Немає
100	ж	Чарівник Смарагдового міста Олександр Волков

101	ж	Маленький принц. Антуан де сент Екзюпері.
102	ч	Людина амфібія, Беляєв
103	ч	Гаррі Поттер, Джоан Роулінг
104	ч	Капітан Зірвіголова, автор Луї Буссенар
105	ч	Аудіокнига "Мифы и сказки древнего Египта"
106	ч	Деліріум - Олівер Лорен
107	ч	Літературний цикл Персі Джексон - Рік Ріордан
108	ч	Книга Жюль Верна "Вокруг света за 80 дней"
109	ч	П'ятнадцятирічний капітан, Жюль Верн
110	ж	Sapiens, коротка історія людства
111	ж	Казки Г. К. Андерсен
112	ж	Казки

ДОДАТОК 17

12. Якою була Ваша улюблена книга у підлітковому віці (період середньої, старшої школи)? Впишіть назву й автора/авторку.

№	Стать	Відповідь респондента
1	ж	«Маленький принц», Антуан де Сент-Екзюпері
2	ж	Шантарам
3	ж	Гаррі Поттер та дитячі детективи
4	ж	Сто років самотності Маркес
5	ж	"Паперові міста" Джон Грін
6	ж	Франц «Перевтілення» Кafka
7	ж	Серія книг "Гарі Поттер" Джоан Роулінг
8	ж	Борошняні немовлята, автор - Енн Файн
9	ж	Паперові міста / Джон Грін
10	ж	Гаррі Поттер. Джоан Роулінг
11	ж	«Провина зірок» Джон Грін
12	ч	Гадство Закудатство, Павло Паштет Белянський

13	ч	Зоряні війни: Дарт Бейн
14	ж	Мастер и Маргарита, М.Булгаков/Голодні ігри, Сьюзен Коллінз
15	ж	Гаррі Поттер
16	ж	Провина зірок, Джон Грін
17	ж	не пам'ятаю
18	ч	алексей пехов - Страж
19	ч	Зерцалія Гаглюев
20	ж	Часодії
21	ж	Еріх Марія Ремарк - ,Тріумфальна арка‘
22	ж	"Дім дивних дітец" Ренсом Ріггз
23	ж	Дівчина в Потязі – Пола Гоукінз
24	ж	"Ілюзії", Річард Бах
25	ж	Джон Толкін "Хоббіт"

26	ж	Артур Конан Дойл - Шерлок Холмс
27	ж	Лабіринти Єхо Макс Фрай
28	ж	Гаррі Поттер усі частини
29	ж	"Віднесені вітром" Маргарет Мітчел і "Три мушкетери" Олександр Дюма
30	ж	Вододар переснів
31	ж	Деміан, Герман Гессе
32	ж	Маленький Принц, Антуан Де Сент Екзюпері
33	ж	50 днів до мого самогубства
34	ж	"Ловець у житті" Селінджер
35	ж	Серія «Гаррі Поттер» Дж. К. Роулінг
36	ч	Кайдашева сім'я
37	ж	Вся літературна програма школи
38	ж	Нестерпна легкість буття, Мілан Кундера

39	ж	Сюзанна Коллінз, Голодні Ігри
40	ж	Джоан Ролінг "Гаррі Поттер (всі частини)"
41	ж	«Думай як чоловік, дій як жінка» Стів Харві
42	ч	Діти капітана гранта
43	ч	Я, перемога та Берлін. Місто в якому не ходять кошти. Андрій Кузьменко (Скрябін).
44	ж	Віднесені Вітром 'Маргарет Мітчелл
45	ч	Гаррі Поттер
46	ч	Філ Найт «Продавець взуття»
47	ж	Не пам'ятаю
48	ж	Чарлі і шоколадна фабрика, Роальд Дал
49	ч	Багатий тато, бідний тато, Роберт Кійосакі
50	ч	Дума та багатій Наполеон Хіл
51	ж	Марк Твен "Пригоди Тома Соєра"

52	ж	Тереодори з Васюківки
53	ж	Кайданків сім'я
54	ж	Не любила читати у підлітковому віці
55	ж	Біле ікло. Джек Лондон
56	ж	Ірен Роздобудько "Він: ранковий прибиральник. Вона: шості двері", "Таємний посол" Володимира Малика
57	ж	"Гаррі Поттер" Роулінг та "Тому що ти є" Дара Корній
58	ж	Чак Палагнюк "Щоденник"
59	ж	"Ромео і Джульєтта", трилогія 50 відтінків
60	ж	Квіти для Елджернона - Деніел Кіз
61	ж	"Перерване життя" С. Кейсен
62	ж	Тисяча поцілунків, які неможливо забути
63	ч	Конотопська відьма
64	ж	Оскар Вайлд "Портрет Доріана Грея"

65	ж	Не пам'ятаю
66	ж	Простушка Коди Кепленгер
67	ч	Два капітани
68	ж	Анна Тод "Після"
69	ч	Бегемот
70	ч	Ррр
71	ж	Властилин колець
72	ч	Ии
73	ж	Чейз (Детективи)
74	ж	«Як повісити відьму» Саманта Мезер
75	ж	Мотивація
76	ч	Парфумер
77	ж	Зарубіжних

78	ч	Хеменгуей
79	ж	Гарри Поттер
80	ч	Портрет Доріана Грея Оскар Уайльд
81	ч	Пригоди Тома соєра
82	ж	Шантарам
83	ж	«Дивергент» Вероніка Рот
84	ж	не було
85	ч	Мандрівний замок хаула
86	ж	"Хіба ревуть воли, як ясла повні" Панас Мирний
87	ж	Острів Скарбів - Роберт Луїс Стівенсон
88	ж	Оноре де Бальзак "Гобсек"
89	ж	Серія книг про Гаррі Поттера
90	ж	Не читала в тей період

91	ж	Ромео і Джульєтта В.Шекспір
92	ч	Пес Мані
93	ж	Хроніки нарнії. Льюїс
94	ж	"Шерлок Холмс" Артур Конан-Дойл
95	ж	Джейн Ейр, Шарлотта Бронте
96	ж	Нечуй-Левицький, Кайдашева сім'я
97	ж	В. Малик "князь кий"
98	ж	"Маленький принц" А. де Сент-Экзюпери
99	ч	Ерагон
100	ж	Але Паруса. Александр Грин
101	ж	В пошуках Аляски. Джон Грін.
102	ч	Відьмак, Сабковський
103	ч	Відьмак, Анджей Сапковський

104	ч	Цикл романів Пісня льоду і полум'я, автор Джордж Мартін
105	ч	Terry Pratchett "The Monstrous Regiment"
106	ч	Деліріум - Олівер Лорен
107	ч	Будинок, в якому - Маріам Петросян
108	ч	Лайт новелла Ю Камии "No Game No Life"
109	ч	Три товариша, Еріх Марія Ремарк
110	ж	Думай і багатій
111	ж	„Маленькій принц,, Антуан де Сент-Екзюпері
112	ж	Лірика

ДОДАТОК 18

13. Яка Ваша улюблена книга зараз? (впишіть назву й автора/авторку)

№	Стать	Відповідь респондента
1	ж	«Мистецтво створювати щасливі спогади», автор – Мік Вікінг

2	ж	Гра в бісер
3	ж	П'ятнадцятирічний капітан Жюль Верн
4	ж	Кідрук Твердиня
5	ж	"Нормальні люди" Салоні Руні
6	ж	«Цвіт яблуні» Михайло Коцюбинський
7	ж	Стівен Кінг "Сяйво"
8	ж	Татуювальник Аушвіцу, автор - Гетер Морріс
9	ж	смажені зелені помідори в кафе зупинка
10	ж	Немає улюбленою. Залежить від жанру
11	ж	«Місто» Валер'ян Підмогильний
12	ч	Симулякри та симуляції, Жан Бодріяр
13	ч	–
14	ж	Балада про співочих пташок і змій, Сьюзен Коллінз/Великий Гетсбі, Френсіс Скотт Фіцджеральд

15	ж	Гаррі Поттер
16	ж	Віднесені вітром, Маргарет Мітчел
17	ж	немає
18	ч	Брендон Сандерсон - Народжений в тумані (це назва трилогії)
19	ч	Гарі Поттер+філософські
20	ж	Я бачу, вас цікавить п'ятьма, Іларіон Павлюк
21	ж	,Щиголь' Донна Тартт
22	ж	"Квіти для Елджернона" Деніель Кіз та "Хірург" Тесс Геррітсен
23	ж	Опівнічна Бібліотека – Метт Хейг
24	ж	Іван Семесюк, "Еволюці або смерть"
25	ж	Ірен Роздобудько "Перейти темряву"
26	ж	Вадим Зеланд - Трансерфінг реальності
27	ж	Благословення небожителів Мо Xiang Tong Xiu

28	ж	The plotters by Kim Un-Su
29	ж	"Остання імперія" Брендон Сандерсон
30	ж	"Гордість та упередження" Джейн Остін
31	ж	Таємна історія, Донна Тартт
32	ж	Юлія Сливка - Чуєш, коли приїдеш додому
33	ж	Квіти для елджернона
34	ж	Немає улюбленої, збірка книг Дейла Карнегі хороші
35	ж	Портрет Доріана Грея (Оскар Уальд)
36	ч	Тигролови
37	ж	Улюбленої нема
38	ж	Міф про Сізіфа, Альбер Камю
39	ж	Віктор Франкл, Людина у пошуках справжнього сенсу
40	ж	"Підсвідомості все підвладне" Джон Кеко

41	ж	«Джерело» Айн Ренд
42	ч	Менеджмент
43	ч	"Сліди на дорозі". Маркус Валерій.
44	ж	Біблія і Самий багатий человек в Вавилоне
45	ч	Бізнес з нуля
46	ч	Робер Киосаки «Багатий папа бідний папа»
47	ж	Поки не читаю
48	ж	Увесь цей світ, Нікола Юн
49	ч	Психологія впливу, Роберт Чалдін
50	ч	Як навчитися продавати
51	ж	Джек Лондон "Любов до життя"
52	ж	Жорсткий менеджмент
53	ж	Щоденник Бріджит Джонсон

54	ж	Вразила книга Павло Куельйо, Алхімік
55	ж	Відьмак. Анджей Сапковський
56	ж	"Я, Паштет і армія" Андрія Кузьменка, "Карантин" Антіна Мухарського, "Вчення Дона Хуана" Карлоса Кастанеди
57	ж	"Гаррі Поттер" Роулінг та "ПоКров" Люко Дашвар
58	ж	Террі Пратчетт і Ніл Гейман "Добрі передвісники"
59	ж	Їх багато, кожна книга подобається по своєму
60	ж	Танатонавти - Бернар Вербер
61	ж	"У карнавалі історії" Л. Плющ
62	ж	Після
63	ч	Фактор Черчилля
64	ж	Богдан Коломійчук "Експрес до Галіції"
65	ж	Срібна дорога

66	ж	Люблю книги Колін Гувер Ірвін Ялом «Шопенгауер як ліки»
67	ч	—
68	ж	Немає
69	ч	Яна питрівна
70	ч	Ррр
71	ж	Павутина Шарлоти
72	ч	Ии
73	ж	Анжеліка. Ан і Серж Голанд
74	ж	«Кістки за зірковий пил», «Щоденник Анни Франк», «Потворне кохання»
75	ж	Здоров'я
76	ч	Гарі Потер
77	ж	Бізнес і економія
78	ч	Як вижити на війні

79	ж	1984 Оруєлл
80	ч	богатый папа бедный папа ; Роберт Кійосакі
81	ч	Шоколадная Фабрика Чарлі
82	ж	Шантарам
83	ж	«Квіти для Елджернона» Деніал Кіз
84	ж	немає
85	ч	Тесс Геррітсен "Смертниці"
86	ж	Ліна Костенко *Запискі українського самашедшого"
87	ж	Святе Письмо
88	ж	Шарлотта Бронте "Джейн Ейр"
89	ж	Книги авторки Вікторії Свободіної
90	ж	Гордість і упередження Джей Остін, Із крові і попелу Дженні А. Арментраут, трилогія народ повітря (у мене їх багато але вибирай із цього списку□)
91	ж	З любов'ю до життя Світлана Талан

92	ч	Пес Мані	
93	ж	Агата Крісті: «Чому не Еванс?»	
94	ж	"Сяйво". Стівен Кінг	
95	ж	Психологія впливу, Роберт Чалдині	
96	ж	Три мушкетери, дюма	
97	ж	Маккалоу"ті, що співають у терні	
98	ж	"Снеговик" Ю. Несбё	
99	ч	Улюблених немає	
100	ж	Благословення Мойсян Тунсю	Небожителєй
101	ж	Нудота. Жан Поль Сартр.	
102	ч	MDN - EcmaScript	
103	ч	Колонія, Макс Кідрук	
104	ч	Цикл романів Пісня льоду і полум'я, автор Джордж Мартін	

105	ч	"Темная книга Арды"
106	ч	Деліріум - Олівер Лорен
107	ч	Школа для дураков - Саша Соколов
108	ч	Манга Харуко Итикавы "Страна самоцветов"
109	ч	Яскравіше тисячі сонць, Роберт Юнг
110	ж	Sapiens коротка історія людства
111	ж	„Кобзар,, Тарас Григорович Шевченко
112	ж	Психологія

ДОДАТОК 19

17. Хто Ваш улюблений український автор/авторка?

№	Стать	Відповідь респондента
1	ж	немає таких, переважно, якщо читаю, то читаю іноземних авторів/авторок
2	ж	Жадан

3	ж	Коцюбинський
4	ж	Макс Кідрук, Багряний
5	ж	-
6	ж	Михайло Коцюбинський
7	ж	Сергій Жадан
8	ж	Іздрик
9	ж	Оксана Забужко
10	ж	Мар'яна Савка
11	ж	Леся Українка
12	ч	Лесь Подерв'янський
13	ч	Сергій Жадан
14	ж	М.Хвильовий
15	ж	Леся Українка

16	ж	Ліна Костенко
17	ж	не знаю
18	ч	Василь Стус
19	ч	-
20	ж	Наталя Матолінець
21	ж	Валер'ян Підмогильний
22	ж	Сергій Жадан, Макс Кідрук, Ліна Костенко
23	ж	-
24	ж	Іван Семесюк
25	ж	Дара Корній
26	ж	Сергій Жадан
27	ж	Лесь Подерев'янський
28	ж	Леся Українка

29	ж	Небагато читаю української літератури, на жаль, але з того, що читала останнім часом, сподобався Сергій Плохій
30	ж	Симоненко, Вальд, Стус, Теліга, Костенко
31	ж	Кобилянська
32	ж	Юлія Сливка
33	ж	Леся Українка
34	ж	Стус, Жадан
35	ж	Всеволод Нестайко (досі)
36	ч	Леся Українка
37	ж	Немає
38	ж	Ольга Кобилянська
39	ж	-
40	ж	Шевченко Т.Г.
41	ж	Не маю

42	ч	Тарас Шевченко
43	ч	Тарас Шевченко
44	ж	Тарас Шевченко
45	ч	Сергій Жадан
46	ч	Павло Тичина
47	ж	Шевченко
48	ж	Ліна Костенко
49	ч	Тарас Шевченко
50	ч	Ліна Костенко
51	ж	Іван Нечуй-Левицький
52	ж	Ліна Костенко
53	ж	Ольга Кобилянська
54	ж	Немає відповіді

55	ж	Нема
56	ж	Антін Мухарський, Євген Дудар
57	ж	Люко Дашвар та Дара Корній (з сучасних)
58	ж	немає
59	ж	Кожен прекрасний по своєму
60	ж	Громовиця Бердник, Іван Нечуй-Левицький
61	ж	С. Жадан
62	ж	Леся Українка
63	ч	Тарас Григорович Шевченко
64	ж	Жадан, Костенко, Коломійчук, Кокотюха, Гоголь
65	ж	Шевченко, Жадан
66	ж	Ліна Костенко
67	ч	—

68	ж	Жадан
69	ч	Мс петя
70	ч	Ррр
71	ж	Тарас Шевченко
72	ч	Ррр
73	ж	Леся Українка
74	ж	На жаль, не можу назвати одного українського автора.
75	ж	Ліна Костенко
76	ч	Тарас Шевченко
77	ж	Тарас Шевченко
78	ч	Франко
79	ж	Сергій Жадан
80	ч	Ніна Костенко

81	ч	Леся Українка
82	ж	Жадан
83	ж	-
84	ж	немає
85	ч	Макс Кідрук
86	ж	Всі, які читала
87	ж	Василь Симоненко
88	ж	Михайло Коцюбинський (проза)/ Ліна Костенко (вірші)
89	ж	Тарас Шевченко
90	ж	Ілларіон Павлюк
91	ж	Леся Українка
92	ч	Тарас Шевченко
93	ж	Шевченко Тарас

94	ж	Леся Українка
95	ж	Шевченко Тарас Григорович
96	ж	Нечуй-левицький
97	ж	В. Ян
98	ж	С. Жадан
99	ч	-
100	ж	Тарас Шевченко
101	ж	Іздрик.
102	ч	Володимир Григорович Рутківський
103	ч	Макс Кідрук
104	ч	Іван Франко
105	ч	Всеволод Нестайко
106	ч	Панас Мирний

107	ч	Лесь Подерв'янський
108	ч	Важко відповісти
109	ч	Василь Стус
110	ж	Анна Трінчер
111	ж	Тарас Григорович Шевченко
112	ж	Шевченко

ДОДАТОК 20

18. Хто Ваш улюблений іноземний автор/авторка?

№	Стать	Відповідь респондента
1	ж	Зараз це Роберт Чалдіні (люблю його за книгу "Психологія впливу")
2	ж	Герман Гессе і Томас Манн

3	ж	Жуль Верн
4	ж	Відстуній, наразі надаю перевагу укр.літераті
5	ж	Саллі Руні
6	ж	Франц Кафка
7	ж	Стівен Кінг
8	ж	Фредрік Бакмен
9	ж	Саллі Руні
10	ж	Флоренс Гівен
11	ж	-
12	ч	Говард Лавкрафт
13	ч	Стівен Кінг
14	ж	Сьюзен Коллінз
15	ж	Лі Бардуго

16	ж	Джейн Остін
17	ж	Агата Крісті
18	ч	Джоан Ролінг, Брендон Сандерсон або Анджей Сабковський, я так і не визначився
19	ч	-
20	ж	Хантер Анагіхара
21	ж	Еріх Марія Ремарк
22	ж	Ренсом Ріггз, Тесс Геррінстен
23	ж	-
24	ж	Нема
25	ж	Джек Лондон
26	ж	Лоран Гунель
27	ж	Макс Фрай
28	ж	Кім Ун Су

29	ж	Брендон Сандерсон
30	ж	Толкін
31	ж	Лавкрафт
32	ж	Немає
33	ж	Хемінгуей
34	ж	Наполеон Гілл
35	ж	Оскар Уальд
36	ч	Джон Роналду Толкін
37	ж	Немає
38	ж	Франц Кафка
39	ж	Стівен Кінг
40	ж	Роберт Кійосакі
41	ж	не маю

42	ч	Антуан де сент Екзюпері
43	ч	Стівен Кінг
44	ж	Артур Конан Дойл
45	ч	Девід Саттер
46	ч	Оноре де Бальзак
47	ж	Немає
48	ж	Стівен Кінг
49	ч	Роберт Чалдін
50	ч	Філіп Котлер
51	ж	Артур Конан-Дойл
52	ж	Марк Твен
53	ж	Стівен Кінг
54	ж	У кожного автора можна знайти щось своє

55	ж	Нема	
56	ж	Джоан Роулінг	
57	ж	Читаю лише українське і "Гаррі Поттера"	
58	ж	Чак Палагнюк, Чарльз Буковські, Берроуз, Ніл Гейман, Террі Пратчетт	
59	ж	Кожен прекрасний по своєму	
60	ж	Бернар Вербер, Екгар Толлер, Едгар По	
61	ж	В. Вулф	
62	ж	Анна Год	
63	ч	Джеймс Джойс	
64	ж	Оскар Вайлд, Булгаков, Фіцджеральд	
65	ж	Немає	
66	ж	Колін Деніал Гоулман	Гувер
67	ч	Джеральд Бром	

68	ж	Немає
69	ч	Ms petya
70	ч	Ооо
71	ж	....
72	ч	Ррр
73	ж	Оноре де Бальзак
74	ж	На даний момент улюбленими авторами вважаю Шарлоту Бронте та сучасну авторку Колін Гувер
75	ж	Лінда Діллоу
76	ч	Оскар Уальт
77	ж	Хеменхуей
78	ч	Кінг
79	ж	Оруєлл
80	ч	Оскар Уайльд

81	ч	Йоган Вольфан Гете
82	ж	Зої
83	ж	Деніал Кіз
84	ж	немає
85	ч	Тесс Геррітсен
86	ж	Джек Лондон
87	ж	Брем Стокер, Ден Браун, Герман Гессе, Віктор Франкл
88	ж	Сара Дж. Маас
89	ж	Джейми Макгвайр
90	ж	Колін Гувер, Дженіфер Арментраут, Джейн Остін
91	ж	Д.Дюмар'є
92	ч	Бодо Шефер
93	ж	Агата Крісті

94	ж	Стівен Кінг
95	ж	Шарлотта Бронте
96	ж	Дюма Олександр
97	ж	Маккалоу
98	ж	С. Кинг
99	ч	К. Паоліні, Роулінг
100	ж	Фрейд
101	ж	Фредрік Бакман.
102	ч	Сабковський
103	ч	Джордж Орвел
104	ч	Джордж Мартін
105	ч	Terry Pratchett
106	ч	Олівер Лорен

107	ч	Саша Соколов
108	ч	Важко відповісти
109	ч	Річард Фейнман
110	ж	Пол Уокер
111	ж	Маргарет Мітчелл
112	ж	Пушкін

ДОДАТОК 21

19. Що Вас найбільш приваблює в книгах Ваших улюблених авторів? (Укажіть 3 головні риси)

№	Стать	Відповідь респондента
1	ж	- рефлексивність - практичність (тобто є певні речі/методи/рекомендації, які можна переносити в реальне життя) - професійність (переважно читаю людей, які є експертами в певних галузях, наприклад, бізнескоучінгу, психології, психотерапії, соціології тощо)
2	ж	Філософські думки, персонажі, сюжет

3	ж	Історичність, сюжетність, інтригованість.
4	ж	Деталізація описів (не завжди саме художніх) Продумані персонажі Фактаж
5	ж	Увага до простого життя, персонажі мого віку, обговорення тем, які мені цікаві
6	ж	1. Наскільки вдало передається внутрішнє відчуття героїв Їх емпатія, психічний стан, відчуття себе і навколишніх 2. Популяризація науки 3. Стиль автора
7	ж	Їх характерний стиль написання, також певні притаманні їм фішки або відсилки які тягнуться ниткою крізь різні твори автора
8	ж	Глибочкість сенсу; непримітивна мораль; небанальність жанру
9	ж	Багато думок замість динамічного сюжету, діалоги, складні персонажі
10	ж	Спільні погляди
11	ж	Тематична направленість, персонажі, поетичність мови

12	ч	Глибина, увага до деталей, продуманість сюжету та героїв
13	ч	–
14	ж	Стиль писання, мова написання, стиль побудови і прописування сюжету
15	ж	цікавий сюжет, особливі персонажі, якісно прописано
16	ж	Романтика, проникність, індивідуальність
17	ж	загадковість, інтрига, містика
18	ч	Цікава ідея, реалістичність і логічність (навіть якщо це фантастика, все одно фантастичні елементи мають працювати за якоюсь логікою, і не суперечити один одному), цікаві персонажі та їхня взаємодія
19	ч	Можна подумати, швидко час проходить, цікаво
20	ж	Захоплюючий сюжет, гарно прописані персонажі, сильні діалоги
21	ж	Стрімкість розвитку сюжету, цікаві та продумані герої, символізм у дрібницях
22	ж	Цікавий сюжет, непередбачуваність, не плоскі головні герої

23	ж	-
24	ж	Гумор, заглибленість в український контекст, не досконало літературна мова
25	ж	Неологізми, цікавий сюжет, поєднання декількох стилів
26	ж	1) манера написання 2) життєвий досвід 3) психологічні прийоми
27	ж	Гумор, реалістичність характерів, цікава будова світу
28	ж	Сюжет, душевність, персонажі
29	ж	Реалістичність дій, характерів персонажів; щасливий кінець; хороший сюжет
30	ж	Метафоричність, достовірність, категоричність
31	ж	Атмосфера, збагачений епітетами й деталями текст, розумний головний герой
32	ж	Стиль написання, сюжет, легкість читання
33	ж	Щирість, зацікавленість, любов
34	ж	Логіка, саморозвиток, мужність

35	ж	Не знаю, якщо чесно
36	ч	Правда, щирість, справжні почуття
37	ж	Добре розкриті персонажі та їх дії, прописаний сюжет без "дір", добре прописаний світ історії, з урахуванням всіх деталей
38	ж	філософія, естетика, атмосфера
39	ж	Сюжет, що тримає увагу до останніх сторінок та мораль, яку я можу винести для себе
40	ж	Міркування, мотивація в тексті, зрозумілість думок
41	ж	Справжність історій (не на основі реальних подій, але відгукується із тим що відбувається, може статися або було), дух головного персонажу (надихає ставати кращою версією себе)
42	ч	Історія ,розвиток подій ,креативність
43	ч	Професіоналізм.
44	ж	Відданість справі, глибина думки, відвертість
45	ч	Вміння дуже гарно все описати та пояснити, оригінальність

46	ч	Зачин, основна частина, кінцівка
47	ж	-
48	ж	Цікаві історії, повчання життю, романтика
49	ч	Важлива інформація, моменти автобіографії, наявність мотивації
50	ч	Мотивація на розвиток
51	ж	- розширення знань щодо історії своєї країни та інших країн; - мислення героїв та їх відповідні дії; - цікаво слідкувати за розвитком взаємин між персонажами
52	ж	Запах книг
53	ж	Добре почуття гумору Відвертість Розум
54	ж	Що можна знайти нові відповіді, подивитися на ситуації під іншим кутом
55	ж	Фантазійність, грамотно прописаний та захопливий сюжет.

56	ж	Захоплення сюжетом, дивні, курйозні ситуації з життя, гостре слово
57	ж	Відвертість думок, опис навколишнього середовища та продуманість персонажів
58	ж	неординарність, наявність посилань на певні культурні феномени/меми/і т.д, філософія
59	ж	У кожного своє
60	ж	Мені цікава тема книг більше ніж стиль автора
61	ж	проникливість, відвертість, поетичність слогу
62	ж	Романтичність, неочікуваність, переживання
63	ч	Творчість, точність висловлювання, сюжет
64	ж	простота у читанні, наявність цікавого сюжету, наявність глибоких сенсів
65	ж	Усе
66	ж	<ol style="list-style-type: none"> 1. Глибина почуттів та переживань. 2. Те, що ти можеш зануритися в життя персонажів і проживати ніби тисячі життів, замість одного. 3. Подобається дізнаватися щось нове, відкривати для себе нові горизонти знань та умінь.

67	ч	—
68	ж	Динамічність, любовна лінія, несподівані повороти
69	ч	Значка у середині
70	ч	Иир
71	ж	...
72	ч	Иии
73	ж	Сюжет, стиль, історія
74	ж	-Хоробрість -Вірність -Незалежність
75	ж	Зацікавленість, мотивація, простота
76	ч	Сюжет
77	ж	Добро, любов, бізнес
78	ч	Сюжетна лінія, інтрига, приємні персонажі

79	ж	Можливість пірнути в історію Детальніший опис Гарний сюжет
80	ч	- Конкретика - Доступність інформації - Актуальність
81	ч	Відважність розум гумор
82	ж	Простота написання, сюжет, наповненість
83	ж	Цікавий опис характеристик героїв, нестандартний вибір героїв, немає нічого зайвого
84	ж	враховуючи, що я не читаю, то немає
85	ч	Логічність сюжету, кримінальні історії, непередбачуваність
86	ж	Пригоди, психологічні образи людей,
87	ж	пригоди, роман, катарсис
88	ж	продуманий сюжет, живі герої, вміння зацікавити
89	ж	Історії взяті з реального життя персонажей. Гарні метафори
90	ж	Атмосфера, романтика, опис, цікави сцени

91	ж	Цілеспрямованість Близькість Емансипованість	з	природою
92	ч	Гарне питання		
93	ж	-		
94	ж	Цікаво читати, гарно пишуть		
95	ж	Уміння бачити прекрасне, правдивість, чесність		
96	ж	- - - яскравість описи природи	вольові любовна	персонажі тематика
97	ж	Романтика, описи природи, кохання		
98	ж	Динамический сюжет		
99	ч	Фантазія Комедія Епічність		
100	ж	Ідея, емоційний фон, інформація		
101	ж	Сенс, глибина, гра з читачем.		

102	ч	Динамічний сюжет, стиль написання, можливість пофантазувати на тему
103	ч	Насиченість сюжету, красиві описи (події, персонажів, сцени), підняті проблеми
104	ч	Складний і продуманий сюжет, якісні та розумні діалоги із сенсом та почуттям гумору, відсутність цензури та зображення людей схожими з реальним світом
105	ч	Цікавий світ, добре розкриті персонажі, стиль написання
106	ч	Сюжет, діалоги, персонажі
107	ч	Сатира, літературний стиль, відсилання
108	ч	Драма, якісно прописані персонажі та сюжет, емоційний відгук після читання
109	ч	Образи, філософія, дотепність
110	ж	Чесність, наполегливість і романтичність
111	ж	Щирість, справедливість, мудрість
112	ж	Характер, ризик, натхнення

ДОДАТОК 22

20. На кого з літературних персонажів Ви хотіли б бути схожим/схожою? (Укажіть ім'я персонажа/персонажки, назву книги, ім'я автора й коротко поясніть чому саме цей герой/героїня)

№	Стать	Відповідь респондента
1	ж	<p>чесно, мене не захоплює художня література... я надаю перевагу книжкам з сфери саморефлексії, саморозвитку, розуміння суспільства тощо.</p> <p>остання серія книг, яку я прочитала і її, можливо, можна віднести до художньої літератури - це "Цього літа я стала вродливою", авторства Дженні Хан. Там 3 книги. От в цій книзі мене трохи вразила головна героїня Белі чи Беллі (і так і так пишуть). Це підлітковий роман, роман про шлях до самостворення, про час, коли починають змінюватися інності і т.д. Так от, голова героїня - вона уособлює багато стереотипних моделей поведінки... і протягом певного періоду починає дивитися на себе та світ по-іншому. Мене вразила от ця супер швидка динаміка змін і як вона може швидко "типу" адаптуватися до простору, але і відстоювати себе більш на глибшому рівні.</p>
2	ж	Ні на кого
3	ж	Шерлок Холмс (вміння розв'язувати найскладніші загадки, почуття гумору, читання людей)
4	ж	Інеж (шістка воронів Лі Бардуго)

5	ж	Боббі з "Розмови з друзями" Саллі Руні, бо вона говорить правду, чітко усвідомлює чого хоче і не приховує цього
6	ж	Намагаюся не асоціювати себе з героями
7	ж	Зараз такого персонажа немає, але раніше це була Герміона Грейнджер з книг про Гарі Поттера. Багато в чому виступала моєю рольовою моделлю протягом багатьох років, завдяки розуму, характеру і відданості своїм цілям і друзям.
8	ж	Ганнуся з «Меланхолійного вальсу» Ольги Кобилянської; мені імпонує творча емоційна натура героїні, проводжу паралель з собою
9	ж	Джей / Ожинове вино / Джоан Гарріс / Він загублений в цьому світі, але намагається розібратись в собі. У нього є таланти до письменництва, що складає основу його життя. Він складний персонаж, який дуже близький до чогось приземленого, але водночас і піднесений до чогось божеманного.
10	ж	На Флоренс Гівен, яка написала Women don't owe you pretty. Вона впевнена в собі, й поділяє ті суспільні цінності що я маю, а також має ті риси до яких я прагну
11	ж	Марта з новели «Меланхолійний вальс» Ольги Кобилянської, адже вона є прикладом дуже емпатичної та люблячої людини.
12	ч	-

13	ч	Тайлер Дерден
14	ж	Ні на кого, всі герої книг, які я читаю, не є "ідеалами" для мене, щоб хотіти бути на них схожою і наслідувати їх
15	ж	Інеж Гафа, шістка воронів, лі бардуго
16	ж	Скарлет О'хара з роману "Віднесені вітром", Маргарет Мітчел. Саме в період подій, під час та після війни, та її ставлення до своєї землі та її цінність
17	ж	не знаю
18	ч	Мені чомусь згадався Філіп Фармер з його Річковим світом. Мене завжди прикалкнув Річард Френсіс Бвртон в його інтерпритації. Не скажу, що я хотів бути на нього схожим (хоча мені є чому в нього повчитись) але чимось я схожий на цього героя, і мені здається, в майбутньому, стану кимось подібним
19	ч	На себе:)
20	ж	-
21	ж	хотіла бути як Герміона Грейнджер з «Гарі Поттеру», адже вона поєднувала в своєму характері жагу до навчання та розважливність, сміливість.
22	ж	Немає такого.

23	ж	Нора, головна персонажка книги Опівнічна Бібліотека Метта Хейга. Я проходжу через складний період, як і персонажа цієї книги, і мені хочеться повернути бажання жити, в це саме те, що Нора намагається зробити.
24	ж	Ар'я із "Пісні льоду і полум'я" Джорджа Мартіна. Тому що це самодостатня персонажка (не прив'язана до чоловіка чи сім'ї), яка сформувалась і зміцніла духом у подорожі, але її доля не така попсова, як в інших жінок цього архетипу.
25	ж	Дара Корній "Щоденник Мавки". Персонаж Магдалена. Звичайна жінка в образі сірої миші може перетворитися на власну, талановиту Мавку. Повіривши у себе, ми можемо більше, багато оман навколо нас, які дають мудрість і силу змінити себе.
26	ж	Надаю перевагу книгам по саморозвитку та психології, а не художній літературі. Тому, особисто я не хочу бути схожою на якогось персонажа з книжок
27	ж	Такий персонаж відсутній
28	ж	Хотіла б бути схожа на Луффі з Ван Пісу. Бо я хочу так само мати вірних друзів, долати всі труднощі з усмішкою на обличчі та втілювати усі свої мрії, не дивлячись на думку інших)
29	ж	Ryland Grace з "Project Nail Mary", автор Andy Weir, бо цей персонаж оптимістичний, розумний, кмітливий і може знайти вихід з будь-якої ситуації.

30	ж	Нема таких
31	ж	Ганнуся, Меланхолійний вальс, Ольга Кобилянська. Сійка і самобутня.
32	ж	Не думала про це
33	ж	Не знаю
34	ж	Ні на кого
35	ж	.
36	ч	Арагорн, Толкін, він справжній образ достойного чоловіка
37	ж	Немає
38	ж	На Ганну з «Вальсу меланхолік», тому що вона незалежна, артистична й цілеспрямована.
39	ж	Катнісс Евердін, з книги Голодні Ігри С. Коллінз Подобаються риси характеру героїні
40	ж	Герміона з книги Гаррі Поттера Джоан Роулінг, за її розум, кмітливість та сміливість

41	ж	Лін (головний герой), «Шантарам», Грегорі Робертс. Я і зараз, в процесі читання, знаходжу схожість у мисленні і ставленні до життя. Мені подобається як він ставиться до викликів життя, надихає його сила духу, роздуми, вміння заводити друзів, бути гідним і багато іншого
42	ч	На капітана корабля
43	ч	Джон Джеймс Рембо. Девід Моррелл. Крутий.
44	ж	Шерлок Холмс, дуже люблю загадки і Мері Кей Еш, історія успіху вражає
45	ч	Ні на кого
46	ч	Марко Вовчок
47	ж	-
48	ж	Хотіла б бути Меделін з книги "Увесь цей світ" Нікола Юн Я хотіла б цінувати кожен момент життя, відчувати сонячні промені, повітря і море по іншому, відчуті як насправді треба жити, та зустріти таке ж щире кохання
49	ч	Образ Філа Найта, з книги "Продавець взуття", ціленаправленість, вміння аналізувати, стресо стійкість
50	ч	Віллі Вогка, Чарлі та шоколадна фабрика

51	ж	- на Полліанну; - Елеанор Портер "Полліанна"; - захоплює своєю доброзичливістю, сміливістю та розумом
52	ж	Катерина
53	ж	Мавка, добра щира
54	ж	Ні на кого
55	ж	Йеніфер. Горда чародійка. Анджей Сапковський.
56	ж	Гаррі Поттер, Гаррі Поттер, Джоан Роулінг, бути хорошим та сміливим другом, який має сили та можливості витягувати друзів з гівна, літати на мітлі □
57	ж	На Джинні Візлі ("Гаррі Поттер") через її хоробрість, зухвалість та стиль життя
58	ж	Смерть (цикл "Дискосвіт" Террі Пратчетта, персонаж з'являється практично в кожній книзі) харизматичний персонаж, добре запам'ятовується, ламає стереотипне уявлення про явище смерті як чогось негативного
59	ж	Ні на кого, я - це я

60	ж	Стефанія з Танатонавтів (Бернара Вербера), бо по відчуттях живе дуже яскраве життя і насолоджується моментом
61	ж	На мати Тео з "Щигля" Д. Тартт, оскільки вона неймовірно обізнана й розумна жінка, що вміє передавати захоплення до своєї справи, попри все залишається чуйною та прекрасною людиною
62	ж	Тесса Янг з книги " Після"
63	ч	Чіпка "Хіба ревуть воли як ясла повні"
64	ж	не маю схильності переймати на себе образи ліричних героїв, я лише глядач, мені залишатися собою
65	ж	Нінакого
66	ж	Думаю хотіла б бути схожою на Елізабет Беннет з роману «Гордість та гординя» Авторкою є Джейн Остін. Подобається її сміливість, її не хвилює думка оточуючих, вона є досить сильним персонажем та в той же час залишається тендітною та ніжною особистістю.
67	ч	—
68	ж	Немає
69	ч	Бетмен

70	ч	Иии
71	ж	...
72	ч	Ттт
73	ж	Анжеліка. АН і Серж Голанд. Анжеліка, через міцний, вольовий характер.
74	ж	Обрати одного улюбленого персонажа дуже важко. В кожній книжці ти обираєш улюбленця на якого хочеш бути схожим. З кожного героя ти береш якусь рису характеру та зліплюєш ідеальну версію себе, на яку хочеш рівнятися.
75	ж	Нехотіла б бути схожою ні на кого
76	ч	Богдан Грей
77	ж	Джуллета
78	ч	Колобком , колобок , автор невідомий але скорше всього Український , життєрадісний , з хліба печеного , любить подорожувати катаючись у різні невідомі і водночас фантастичні місця, герой цього витвору спокійний вміє стримувати емоції і також не боїться складнощів у і так важкому житті , знає добре свою справу , надіюся в іншому житті я народжусь колобком)

79	ж	герміона Дж. Вона знає відповіді на всі питання	грейнджер Роулінг
80	ч	Хотів би бути схожим на Доріана Грея, тому що він естет і романтик, а з іншої сторони злочинець, тобто має 2 сторони свого характеру	
81	ч	На Тома Соєра	
82	ж		
83	ж	Райлі, Коли вона пішла Блейк Пірс. Хотіла б мати деякі її риси, наприклад: силу волі, впертість, вміння триматися та досягати свого	
84	ж	не знаю, спочатку б зрозуміти ,хто я, а потім вже ким я хотіла бути	
85	ч	Міс Марпл (героїня багатьох книжок Агати Крісті). Мені подобається її особистість та розум	
86	ж	Лоскотон, "Цар плаксіей та Лоскотон" Василь Симоненко, Лоскотон несе людям радість	
87	ж	Граф Даркула, Доктор Лівсі, Лу Саломе	
88	ж	Поліанну (книга "Поліанна" Елеонор Портер), тому що вона вмiла бачити добро і позитив там, де ніхто не бачив і раділа життю щодня	

89	ж	Герміона Грейнджер Дж.Роулінг Її життя наповнене пригодами та цікавими подіями. Ця дівчина дуже розумна, полюбляє читати багато книжок. Ще однією рисою цієї героїні є те, що вона завжди приходить на допомогу своїм друзям і ніколи їх у біді не полишити.
90	ж	Елізебет. Гордість і упередження. Джейн Остін. (мені подобається та атмосфера, те яка вона сміливо висловлює свою думку, і не дивлячись ні на що дуже любить свою родину)
91	ж	Ребека Вольова, впевнена в собі, цілеспрямована Д.Дюмар'є
92	ч	Кітамура з Angel Beats Ері
93	ж	Ні на кого
94	ж	Ні на кого
95	ж	Джейн Ейр, Шарлотта Бронте. Любила незважаючи ні на що, була вірна, добра
96	ж	Скарлет, внесена вітром. Бере усе в свої руки, бореться до останнього, сильна духом
97	ж	На Роксолану, загребельний, за її любов до рідної країни

108	ч	не маю бажання бути схожим на вигаданого героя. Я лиш спостерігаю за ними
109	ч	Готфрід Ленц, Три товариші, Еріх Марія Ремарк, дотепні жарти, сміливість, мужність, «останній романтик».
110	ж	Немає таких
111	ж	Скарлетт О'Хара „Віднесені вітром, Маргарет Мітчелл (цілеспрямована, наполеглива, впевнена в собі, життєлюбива, красива)
112	ж	Скарлет

Додаток 23

21. Хто з літературних героїв/героїнь має найбільшу кількість рис, які Ви вважаєте привабливими, тобто такими, що Ви б були раді побачити у Вашого потенційного партнера/партнерки? (Укажіть ім'я персонажа/персонажки, назву книги, ім'я автора/авторки і коротко поясніть, що саме в цьому герої/героїні Вас приваблює)

№	Стать	Відповідь респондента
1	ж	такого точно немає. не шукаю кохання як в книжках)
2	ж	Волшебна Гора, Клавдія шоша

3	ж	Немає такого. Немаю образа ідеального партнера
4	ж	...
5	ж	Коннел з "Нормальні люди" Саллі Руні, бо він уважний, вміє слухати, розумний
6	ж	Чеширський Кіт з "Аліса в країні Чудес" Його нема постійно біля головної героїні не займаючи її простір Він не має прямий вплив на неї Підкидає підказки як рухатись далі не нав'язуючи свою думку
7	ж	Луїза Кларк "До зустрічі з тобою" Джоджо Моєму. Луїза як приклад людини яка може любити і жертвувати багато чим заради людини яку любить.
8	ж	Головна героїня книги «Вибір», - Едіт Егер. Схильність духу - перша риса, яка симпатизує мені в людях
9	ж	Конелл / Нормальні люди / Саллі Руні / Герой не боїться бути недосказаним, не знає ким бути, але намагається осягнути життя, будучи відданим своїм принципам. Він незрозумілий, люблячий, цікавий в розмовах та дозвіллі
10	ж	Габріель з трилогії Напівкодований Саллі Грін
11	ж	Вакула з повісті «Ніч перед Різдвом» Миколи Гоголя, адже він не боїться втрапити в пригоду заради кохання))

12	ч	-
13	ч	Тайлер Дерден
14	ж	Скоріше за все ні один не є настільки близьким до хоча б двох -трьох якостей. Всі мають однакову кількість рис які можна взяти у кожного, але ні один не є "першим"
15	ж	нема
16	ж	Рет Бателер. Справжній чоловік, який заради своєї коханої спроможний на все
17	ж	не знаю
18	ч	Хз. Ніколи над таким не замислювався, тому не можу згадати
19	ч	Везунчик
20	ж	-
21	ж	чесно кажучи, не зустрічала у прочитанній мною літературі персонажів, в яких би я могла побачити риси 'ідеального' чи наближеного до нього партнера
22	ж	Не можу пригадати якогось конкретного героя.
23	ж	-

24	ж	Андрій Чумак із "Саду Гетсиманського" (І.Багряний). Свідомий українець, ніжний у коханні до жінки, веде себе по справедливості, рефлексує (і над почуттями також), сильний духом, розумний, молодий, привабливий, вміє любити і берегти близькі стосунки, витривалий.
25	ж	Ольга Деркачова"Коли прокинешся ".Володимир. Приваблює:розум,співчуття,небайдужість, мужність. Саме ці риси надають про впевненість у наступний день з такою людиною.
26	ж	Важко відповісти
27	ж	Такий відсутній
28	ж	Зоро з Ван Пісу. Його переконання й щирість
29	ж	"Рубінова книга" Керстін Гір, Гідеон - мрія моїх дитячих років=) Загадковий, цікавий та розумний хлопець
30	ж	Диференцією людей від персонажів, але в підлітковому віці злоїла краша на Леголаса)
31	ж	Нітта Саюрі, Мемуари гейші, Артур Голден. Спокійна, витончена, допитлива і цікава особистість.
32	ж	-
33	ж	Хейзел грейс

34	ж	Можливо головний герой "Тигролови" Багряного, він був волелюбним і патріотичним(не дуже пам'ятаю художні твори)
35	ж	Не знаю
36	ч	Арвен, Володар персня, Толкін, відданість та щирість
37	ж	Немає
38	ж	Генрі з «Таємної історії», він дуже спокійний, любить класику, багато думає, харизматичний
39	ж	Катнісс Евердін, Голодні Ігри С Коллінз Сила волі, розсудливість, наявність сильної любові до близьких, які героїня рідко проявляє словами, у більшості випадків вона показує любов діями
40	ж	Гаррі Поттер (автор Джоан Роулінг) за його самовідданість, жертвність, доброту, сміливість, вихованість, спокійність та щирість
41	ж	Головний герой роману «Три товариші» (на жаль, не можу згадати його ім'я і не хочу виходити з форми, бо боюсь що все вилетить і треба буде заповнювати знову :)). Все так само як із Ліном із попереднього питання. Подобається погляд на життя, на заробіток, гідність і освіченість, ставлення до жінки. Або ж знову ж таки Лін з Шантараму :)
42	ч	Том соєр, Марк Твен, безтурботне життя

43	ч	-
44	ж	Рет Батлер, мужність, відданість, хитрість, цілеспрямованість
45	ч	Немає таких
46	ч	Тарас Бульба
47	ж	-
48	ж	Крістіан Грей, Еріка Леонард Джеймс Крістіан змінився заради своєї коханої, і зрозумів що кохання дійсно існує без всіляких договорів, тому і я б хотіла бачити такого партнера як Крістіан, який готовий змінити своє життя і принципи заради кохання
49	ч	Червоне і Чорне, образ жіночності та краси Мотильди
50	ч	Герміона, Гаррі Поттер, Тому що вона розумна і кмітлива
51	ж	- Жофfrey де Пейрак; - Анна і Серж Голон "Анжеліка"; - розумний, чесний, вихований
52	ж	50 відтінків сірого, Анастейша
53	ж	-

54	ж	Дуже мало читала, не можу відповісти
55	ж	Рагнар Лодброк. Сага. Сильний і розумний ярл.
56	ж	Героїн мене не приваблює□
57	ж	Джинні Візлі
58	ж	в книжках і в житті мене приваблюють абсолютно протилежні люди. в книжках завжди - харизматичні злодії або амбівалентні персонажі (Северус Снейп, Люциус Малфой, Том Реддл з серії "Гаррі Поттер")
59	ж	Мене приваблює людина, а не якісь певні її риси
60	ж	Я читаю надто мало фікшену, щоб обирати таких персонажів.
61	ж	Лілі Бриско з "До маяка" Вірджинії Вулф, оскільки вона має гострий розум, сильний характер та безкінечну любов до мистецтва
62	ж	Хардін Скотт з книги " Після"
63	ч	Журден, риса характеру простодушність
64	ж	Збірка книжок Богдана Коломійчука про комісара Адава Вістовича. Він мужній і розумний, а також поважає жінок, йому можна довіряти. Але він бабій і п'яничка, тому ідеалів не існує.

65	ж	Немає
66	ж	Нещодавно прочитала книгу: «Згораючи вщент» Емми Скот. Мені подобається головний герой Корі. Незважаючи на те, що в нього є багато життєвих труднощів, він не здається, а йде тільки вперед. Його любов, доброта, вірність та щирість підкорюють. Неймовірно подобається як він спілкується зі своєю маленькою донечкою і як намагається зробити для неї все найкраще. Думаю саме такі якості я б хотіла бачити у свого партнера.
67	ч	—
68	ж	Немає
69	ч	Ий удстань
70	ч	Ррто
71	ж	..
72	ч	Рр
73	ж	Шерлок Холмс

74	ж	Тут можна відповісти так само як і в минулому питанні. Але найбільш привабливими рисами характеру як на мене володіють Атлас герой з книги Покинь якщо кохаєш, Різ з фентезі книжки Королівство шипів та троянд. Вони вірні, лояльні, чесні, хоробрі та відповідальні.
75	ж	Турботу, доброту, простоту, підтримку і довіру
76	ч	Доріан Шрей
77	ж	Геракел
78	ч	Скорше всього що рапунцель ,брати грім ,вона мене приваблює тим що вона вміє чекати на своє кохання
79	ж	Драко Малфой
80	ж	Я думаю , що це Доріан Грей, тому що є велика кількість рис, які притаманні мені, також привабливі риси характеру - Естет - Має почуття стилю - Нормальну самооцінку - Впевненість - Краса характеру - Щирість
81	ч	Тому що він відважний розумний і веселий
82	ж	

83	ж	Фор, Дивергент(трилогія), Вероніка Рот Має величезну силу і витривалість, але водночас м'який та неймовірно ніжний до своєї партнерки
84	ж	не знаю, з книгами все важко, ось якщо про фільми було чи серіали то я б могла сказати
85	ж	Гебріел Дін (серія книг Тесс Геррітсен). Вірний, виважений, уважний до потреб своєї дружини чоловік.
86	ж	Тарас, Люко Дашвар " Село не люди, добити свідка" справедливість
87	ж	Граф Дракула - ідеальний чоловік, як на мене. Самотній, глибоко освічений та мудрий дорослий чоловік, любить все похмуре, готичне, носить солідний чорний одяг. Усі його бояться, але лише для мене він ніжний і вразливий, я для нього муза і сенс життя. Також хотіла б жити з ним в старому замку за містом, щоб у нас були коні, дворецький, орган. Він такий древній, але молодий ззовні, з ним точно буде про що поговорити.
88	ж	Олег Владико ("Восхитительная ведьма" Анна Джейн): розум, адекватність, практичність, честь, сміливість, рішучість, амбітність, вірність людям і своїм принципам
89	ж	Гаррі Поттер Дж.Роулінг Цілеспрямованість Наполегливість Відданість

90	ж	Атлас. It starts with us. Колін Гувер. Доброта, відданість, дуже кохає головну героїню і все зробить для того щоб вона була щасливою. Він ідеальний
91	ж	Вакула, М.Гоголь Впевнений у собі, цілеспрямований, сміливий
92	ч	Ханадзава Кана
93	ж	Дівчина з «По дорозі в Казку» Олександр Олесь. Підтримка друга
94	ж	Джувльетта , "Ромео та Джульетта", Вільям Шекспір, мене приваблює її відданість .
95	ж	Джейн Ейр, любити незважаючи ні на що
96	ж	Дартанян, О.Дюма. вірний обов'язку, хороший друг,вміло будує карєру
97	ж	Князь Володимир с. Скляренко, хоробрість, розум, відвага
98	ж	Привлекательные черты в персонаже Доума из Манги "Истребитель демонов". Привлекает его жизненная позиция.
99	ч	-

100	ж	Вэнь Далёкие Тіан Характер	Ке Ya	Син странники Ке
101	ж	Дружина оповідача з Записок українського самашедшого Ліни Костенко.		
102	ч	Відсутні		
103	ч	Рута, головна героїня книги "Доки світло не згасне назавжди" того ж Макса Кідрука Приваблює її самостійність, креативність у вирішенні проблем, відкритість в плані власного тіла (її фото в білизні гуляли інтернетом після фотосесії для якогось бренду), вміння приймати себе такою, як вона є.		
104	ч	Якщо говорити про риси партнерки, то Елізабет Беннет з Гордість та упередження Джейн Остін. Вона достатньо приваблива, але не ідеал краси, однак вона з моєї точки зору має чисті почуття і високий рівень інтелекту		
105	ч	Не шукав у персонажах таких рис		
106	ч	Не пам'ятаю		
107	ч	Книга: Татуювальник Аушвіцу, герой: Лалі, автор: Гізер Морріс, риси: винахідливість, розум, національність(єврей)		

108	ч	Манга Рэйдзи Миядзими «Девушка напрокат», героиня Тидзуру Мидзухара. Привабливий вигляд, але більше сильний характер, та адекватна поведінка взагалом.
109	ч	Джайна, Артас. Схід Короля-Ліча, Крісті Голден. Неймовірної краси дівчина з добрим серцем та душею, яка любила свого коханого навіть тоді, коли всі від нього відвернулись.
110	ж	Немає таких
111	ж	Такого героя не існує
112	ж	Скарлет